# การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

สารนิพนธ์

ของ

ภาคภูมิ งอกงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

# การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

สารนิพนธ์

ของ

ภาคภูมิ งอกงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

# การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

บทคัดย่อ

ของ

ภาคภูมิ งอกงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

ภาคภูมิ งอกงาม. (2556). *การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One–Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Sheffe' Methods)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ ด้านการเรียนรู้และการสอน ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมายและจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

2. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองที่มีตำแหน่งและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

# THE STUDY E–LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF MIDDLE LEVEL ADMINISTRATORS IN LAB SCHOOL, ANGTHONG PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

PHAKPOOM NGOKNGARM

Presented in Partial Fullfilment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2013

Phakpoom Ngokngarm. (2013). *The study of e-leadership characteristics of middle level administrators in lab school, Angthong* Province. Master's Project, M.Ed. (Education Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Dr.Jaruwan Ployduangrat.

The purposes of this research were to study and compare e-leadership characteristics of middle level administrators in lab school, Angthong Province. The samples of this research were 168 middle level administrators which were classified by position and experience. The questionnaire formed in criteria of 5 level rating scale was used as a tool to gather data and reliability was .96. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and One-Way ANOVA. When the difference was founded, the Sheffe' Methods dual comparison was applied.

The research findings revealed that

1. The level of e-leadership characteristics of middle level administrators in lab school, Angthong Province was high as a whole and by each aspect. The highest level of e-leadership characteristics of middle level administrators in lab school, Angthong Province was Leadership and Vision. Professional ability and expertise, teaching and learning, Social , lawful and ethical reinforcement and management were ranked in order. The lowest level was Assessment and Evaluation.

2. The Opinion about e-leadership characteristics as a whole and by each aspects of middle level administrators in lab school, Angthong Province who has different position and experience had a statistically significant difference at the .01 significance level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง ของภาคภูมิ งอกงาม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

……..
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

……..
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

……..  ประธาน
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

……..  กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

……..  กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.บุญจันทร์ สีสันต์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

……..  คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)
วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2556

# ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาสนับสนุนให้แนวทางการศึกษา และการค้นคว้าในการทำสารนิพนธ์ตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงสารนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติม แก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ดร.สมชาย เทพแสง หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์ อาจารย์ผู้ให้ความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำ ที่ให้กำลังใจและความปราถนาดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ดร.สรภัคสรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำและกำลังใจมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ ดร.นิคม นาคอ้าย ที่ได้ช่วยกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจนเป็นที่เรียบร้อย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองทุกท่านที่เมตตาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ประกอบในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครูอิศรา โรจนบวร และครูพิมพ์ประภา พันธุ์พิพัฒน์ นิสิตสาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พี่ที่เคารพนับถือที่ให้คำแนะนำเรื่องสถิติจนสำเร็จเป็นที่เรียบร้อย

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา สมาชิกในครอบครัว ครูอาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณต่อผู้วิจัยทุกท่าน ที่ได้เลี้ยงดู อบรมสั่งสอนด้วยความห่วงใย เพื่อให้ผู้วิจัยเป็นคนดี ซื่อสัตย์ และทำประโยชน์ต่อสังคม

ภาคภูมิ งอกงาม

# สารบัญ


| บทที่ | | หน้า |
|---|---|---|
| 1 | **บทนำ** | 1 |
| | ภูมิหลัง | 1 |
| | วัตถุประสงค์ของการวิจัย | 4 |
| | ความสำคัญของการวิจัย | 4 |
| | ขอบเขตของการวิจัย | 4 |
| | ขอบเขตด้านเนื้อหา | 4 |
| | ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย | 4 |
| | ตัวแปรที่ศึกษา | 5 |
| | นิยามศัพท์เฉพาะ | 5 |
| | กรอบแนวคิดในการวิจัย | 7 |
| 2 | **เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** | 9 |
| | โรงเรียนในฝัน | 10 |
| | โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน | 10 |
| | โรงเรียนในฝันตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน | 12 |
| | ภาพความสำเร็จโรงเรียนในฝัน | 13 |
| | กลยุทธ์หลักโรงเรียนในฝัน | 14 |
| | แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ | 16 |
| | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | 26 |
| | ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | 30 |
| | การเรียนรู้และการสอน | 33 |
| | ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | 36 |
| | การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ | 40 |
| | การวัดและประเมินผล | 43 |
| | ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม | 44 |
| | ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวแปรต้น | 48 |
| | งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง | 51 |
| | งานวิจัยในประเทศ | 51 |
| | งานวิจัยต่างประเทศ | 53 |

# สารบัญ (ต่อ)


| บทที่ | | หน้า |
|---|---|---|
| **3** | **วิธีการวิจัย**..... | 56 |
| | การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... | 56 |
| | เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 56 |
| | การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 57 |
| | วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล..... | 58 |
| | การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 58 |
| | สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 59 |
| **4** | **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**..... | 60 |
| | สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 60 |
| | การวิเคราะห์ข้อมูล..... | 60 |
| | ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 61 |
| **5** | **สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**..... | 84 |
| | วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 84 |
| | ประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... | 84 |
| | เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 85 |
| | การเก็บรวบรวมข้อมูล..... | 85 |
| | การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 85 |
| | สรุปผลการวิจัย..... | 86 |
| | อภิปรายผล..... | 87 |
| | ข้อเสนอแนะ..... | 91 |
| **บรรณานุกรม**..... | | 93 |
| **ภาคผนวก**..... | | 101 |
| ภาคผนวก ก..... | | 102 |
| ภาคผนวก ข..... | | 110 |
| ภาคผนวก ค..... | | 112 |

# สารบัญ (ต่อ)


**บทที่** **หน้า**

ภาคผนวก ง…….…..... 120

**ประวัติย่อผู้ทำวิจัย**..... 124

# บัญชีตาราง


| ตาราง | | หน้า |
|---|---|---|
| 1 | รายชื่อโรงเรียนใน “โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน” จังหวัดอ่างทอง.... | 15 |
| 2 | คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวคิดของเวเบอร์..... | 28 |
| 3 | เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างความสามารถของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น..... | 31 |
| 4 | เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการให้สิทธิในการเรียนรู้ของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น..... | 34 |
| 5 | เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น... | 37 |
| 6 | เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการจัดการทรัพยากรและผู้นำชุมชนของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น..... | 41 |
| 7 | เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างระบบความร่วมมือ ความปลอดภัยในเครือข่ายข้อมูลของโรงเรียนของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น..... | 45 |
| 8 | จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์..... | 61 |
| 9 | ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองโดยรวม..... | 62 |
| 10 | ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ..... | 63 |
| 11 | ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการเรียนรู้และการสอน ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ..... | 64 |
| 12 | ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญในวิชาชีพ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองโดยรวมและรายข้อ..... | 65 |

# บัญชีตาราง (ต่อ)


**ตาราง** **หน้า**

13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ..... 66

14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดผลและประเมินผล ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ..... 67

15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านสังคม กฎหมาย และจริยธรรมของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ..... 68

16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำ เชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง..... 69

17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน..... 70

18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 72

19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 73

20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 74

21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 75

22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 76

23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม..... 77

# บัญชีตาราง (ต่อ)

**ตาราง** **หน้า**


24 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์..... 78

25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันอ่างทอง จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน..... 79

26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 80

27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 81

28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 81

29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 82

30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 82

31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม..... 83

# บัญชีภาพประกอบ

**ภาพประกอบ** **หน้า**

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย……..... 8
2 ปฏิบัติการวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร……... 39

# บทที่ 1
# บทนำ

## ภูมิหลัง

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเทคโนโลยีสามารถเชื่อมโยงให้การแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างกันมากขึ้น จึงทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยี เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างทัดเทียนและมีคุณภาพ ประชากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: คำนำ) การพัฒนาประชากรให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้บุคคลมีศักยภาพสูงสุด คือ “การศึกษาที่มีคุณภาพสูง”

ดังนั้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies–ICT) ไปใช้ในการศึกษาจะช่วยให้การเรียนรู้และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 ตามเป้าหมายหลักคือ เพื่อช่วยเปลี่ยนสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การประกันโอกาสของผู้เรียนที่จะเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเชื่อมโยงสังคมไทยเข้ากับสังคมโลกเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553: 1) การนำแนวคิดใหม่ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตได้ ประกอบกับแนวความคิดที่ว่าทักษะที่จำเป็นของนักเรียนหลังจากจบการศึกษาเพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับสูง การทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างอิสระจะต้องประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์ แปล. 2554: 34-35) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของคณะอนุกรรมการกิจการเพื่อการสื่อสารสังคมและคณะกรรมการเครือข่ายพลังเยาวชนเพื่อการปฏิรูป (2554: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า ทักษะสำหรับนักเรียนประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้พื้นฐานทางด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้พื้นฐานด้านการใช้สื่อ ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การยอมรับที่จะอยู่กับผู้ที่มีความแตกต่าง การวางแผนและตัดสินใจอนาคตให้ตัวเอง การตระหนักรู้ในความเป็นพลเมืองของประเทศ และการตระหนักรู้ในความเป็นพลเมืองของโลก

ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องการโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานกระจายทั่วถึงทุกอำเภอ เพื่อให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการโรงเรียนในฝัน โดยเริ่มโครงการตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2546 และได้กำหนดลักษณะสำคัญของโรงเรียนในฝันตาม

โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันไว้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอเป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 3-8)

ดังนั้นการที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามลักษณะสำคัญของโรงเรียนในฝันได้ ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำที่ดีและมีคุณลักษณะที่ดี จึงสามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพได้ ดังนั้นในองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตามจะต้องมีผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นหัวหน้าของหน่วยงานนั้นๆ ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ภายในหน่วยงาน ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีหลายๆ สิ่งหลายๆ อย่างซึ่งบุคคลในทีมงานอาจไม่มีหรือมีน้อย นั่นก็คือการเป็นผู้มีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน โดยเฉพาะ “คุณลักษณะและภาวะผู้นำ” ในอันที่จะชักจูงหรือโน้มน้าวเพื่อนร่วมงานให้คล้อยตามต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ขององค์กร เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง (ถวิล อรัญเวศ. 2544: 28) ดังนั้นคุณลักษณะของผู้นำ เช่น เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ใช้การบริหารโดยยึดถือความจริงมากกว่าความรู้สึก เป็นผู้นำมีความสามารถในการสื่อสารใช้แรงจูงใจในการบริหาร รวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาและที่สำคัญผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นในการบริหารโดยเน้นผลงานเป็นหลัก (สมชาย เทพแสง; และ อรจิรา เทพแสง. 2549: 21-22) ดังนั้นโรงเรียนในยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่ส่งผลให้บุคลากรในโรงเรียนและนักเรียนเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ และมีความเป็นผู้นำที่สามารถจูงใจและพัฒนางานด้านไอทีควบคู่กันไป (วิเชียร วงค์คำจันทร์. 2553: ออนไลน์)

นิคม นาคอ้าย ได้ทำการวิจัย เรื่อง องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณลักษณะรวมให้ความสำคัญกับความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพเป็นลำดับแรก รองลงมาคือคุณลักษณะด้านการเรียนรู้และการสอนการบรรลุถึงเป้าหมายของการบริหารและจัดการศึกษาในด้าน ICT ของผู้บริหาร มีผลมาจากการใช้ ICTในการเรียนรู้ของนักเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครองในการเรียนรู้ ICT เป็นสำคัญ (นิคม นาคอ้าย. 2549: 199) จากงานวิจัยของนิคม นาคอ้าย แสดงให้เห็นว่าความสามารถของผู้บริหารในการประยุกต์เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในสถานศึกษา และความก้าวหน้าทางวิชาชีพของทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในสถานศึกษา จากการเพิ่มผลิตภาพด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และส่งผลต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณลักษณะของผู้บริหารในการเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้และสร้างทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสร้างความมั่นใจว่าการออกแบบหลักสูตร กลยุทธ์การเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ได้มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มปกติ

กลุ่มด้อยโอกาส และกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และการส่งเสริมของผู้ปกครองตามการรับรู้ของนักเรียนแต่ละคน ในการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละครอบครัว เช่น การจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์การส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เป็นต้น (นิคม นาคอ้าย. 2549: 13-14)

จังหวัดอ่างทองมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 21 โรงเรียน โดยเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันคือ พ.ศ. 2556 เป็นระยะเวลา 10 ปี (ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. 2546: ออนไลน์) ซึ่งต้องดำเนินการตามที่กระทรวงธิการได้กำหนดลักษณะสำคัญของโรงเรียนในฝันเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการวางระบบอินเตอร์เน็ตแบบไร้สายจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอนคล้องกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมทั้งจัดอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะด้าน ICT ส่งเสริมการใช้สื่อ ICT สำหรับจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายด้านสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าสมรรถนะสำคัญของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนั้น นักเรียนต้องสามารถรู้จักเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 5) และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายในด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี นับตั้งแต่ปีแรกที่เริ่มปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: ออนไลน์)

จากความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารที่กล่าวไปข้างต้นตลอดจนความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนการนำท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่าคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับใด โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารของ นิคม นาคอ้าย ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์

## ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง ให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์

2. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธผล

3. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำสารสนเทศจากการวิจัยใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ในด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การปฏิรูปการศึกษา รวมถึงใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในด้านของบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

## ขอบเขตของการวิจัย

### ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 6 ด้าน ตามแนวองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของนิคม นาคอ้าย (2549: 58-79) คือ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติการวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

### ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระศิลปะ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ จำนวน 21 โรงเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 168 คน

**ตัวแปรที่ศึกษา**

1. ตัวแปรต้น ประกอบด้วย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ
   1.1 ตำแหน่ง คือ
      1.1.1 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย
      1.1.2 หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์
      1.1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
      1.1.4 หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
      1.1.5 หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
      1.1.6 หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ
      1.1.7 หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี
      1.1.8 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ
   1.2 ประสบการณ์ คือ
      1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี
      1.2.2 5–10 ปี
      1.2.3 มากกว่า 10 ปี

2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 6 ด้าน คือ
   2.1 ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์
   2.2 การเรียนรู้และการสอน
   2.3 ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ
   2.4 การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ
   2.5 การวัดและประเมินผล
   2.6 ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

## นิยามศัพท์เฉพาะ

**1. คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ (e-leadership)**

**1.1 คุณลักษณะภาวะผู้นำ** หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะที่จะทำให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมต่าง ๆตามบทบาทหน้าที่ และสามารถปฏิบัติการ/ดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จทั้งในด้านการบริหารงานและการทำงานกับผู้อื่น มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้นำทางวิชาการ และผู้นำทางสังคม

**1.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์** หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะที่จะทำให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมต่าง ๆตามบทบาทหน้าที่ และสามารถปฏิบัติการ/ดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

**1.2.1 ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์** หมายถึง การที่ผู้บริหารมีลักษณะในการผสานวิสัยทัศน์ ในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติจริง

**1.2.2 การเรียนรู้และการสอน** หมายถึง การที่ผู้บริหารสร้างทักษะ กระบวนการในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างความมั่นใจในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปในหลักสูตร กลยุทธ์การสอน และในบริบทของการเรียนรู้ รวมทั้งความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรทางเทคโนโลยี และโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม

**1.2.3 ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ** หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ

**1.2.4 การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ** หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการชักนำ โน้มน้าว และส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียน และการจัดการเรียนรู้ ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

**1.2.5 การวัดและประเมินผล** หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถพัฒนาระบบการประเมินการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ แปรผลการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การสร้างข้อสรุป ตลอดจนการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในโรงเรียน

**1.2.6 ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม** หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

**2. โรงเรียนในฝัน** หมายถึง โรงเรียนในจังหวัดอ่างทองที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

**3. ผู้บริหารระดับกลาง** หมายถึง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

**4. ตำแหน่ง** หมายถึง ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม คือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและ

พลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

**5. ประสบการณ์** หมายถึง จำนวนปีในการบริหารงานของผู้บริหารระดับกลางที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ 5–10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

## กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ โดยนำแนวคิดของ นิคม นาคอ้าย (2549: 58-79) ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ซึ่งตรงตามมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหาร (National Educational Technology Standard for Administrators: NETS-A) และสอดคล้องกับแนวคิดของฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003) ซึ่งสอดรับกับมาตรฐานของ NETS-A แทบทุกมาตรฐาน และแนวคิดของดอนเลวี (Donlevy. 2004: 213-217) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมตัวรับอนาคตของผู้นำที่ต้องบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (NETS-A) ทั้ง 6 มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 6 ด้าน ของครูใหญ่ในมลรัฐต่างๆ จำนวน 45 มลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยของตัวแปรต้นประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่งและประสบการณ์ ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำและประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของตำแหน่ง คือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ซึ่งได้ศึกษาจากงานวิจัยของถาวร ศรีเกตุ (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของประสบการณ์ หมายถึง จำนวนปีที่ผู้บริหารระดับกลางปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารไว้ 3 ระดับ คือ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ 5-10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ซึ่งได้ศึกษาจากงานวิจัยของ สุรชัย ทองทวี (2550: 155) ที่ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี

ประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี มีการรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน น้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารอยู่ระหว่าง 5-10 ปี และเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรต้นประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่งและประสบการณ์ ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ดังภาพประกอบ 1

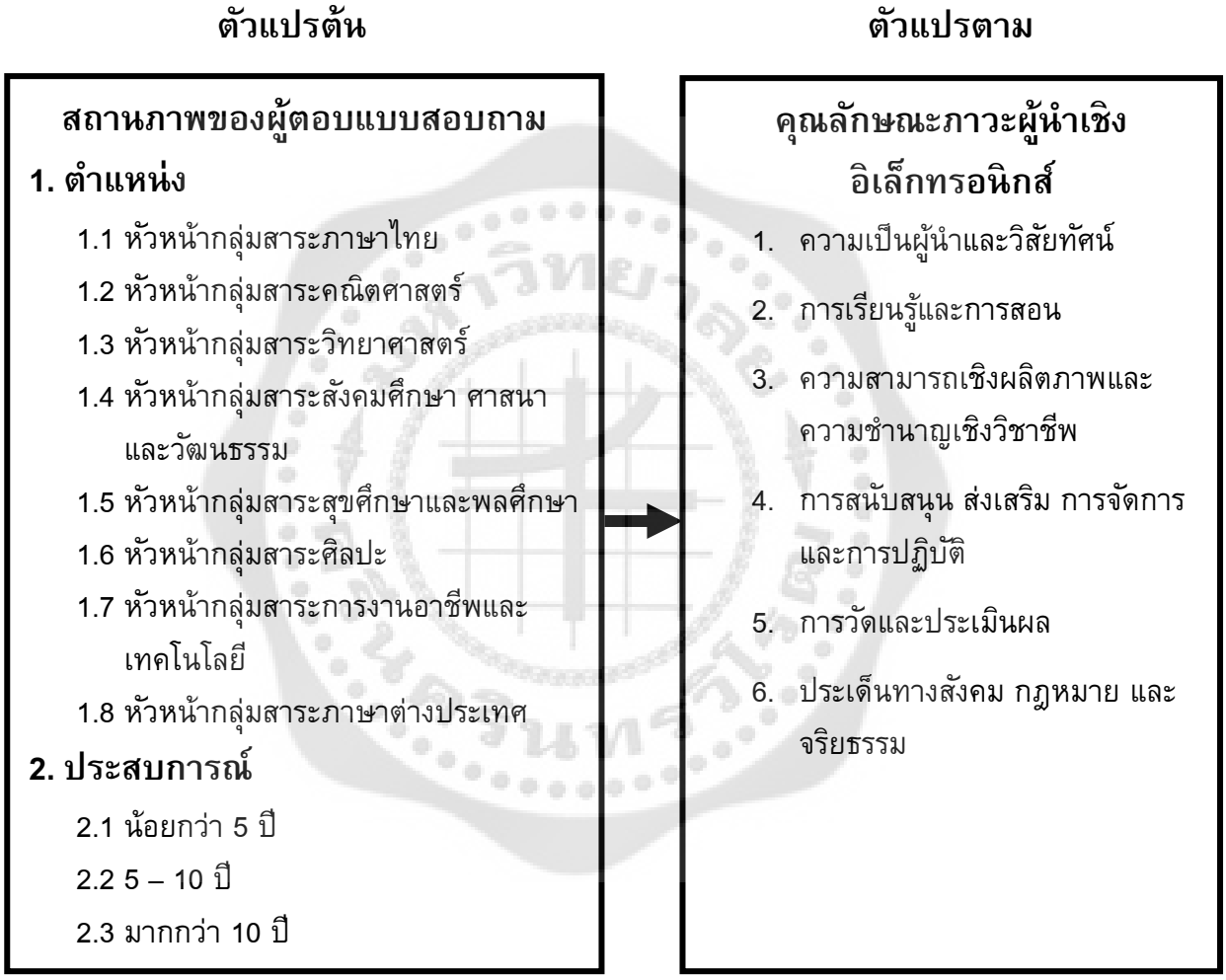


ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

# บทที่ 2
# เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีหัวข้อตามลำดับ

1. โรงเรียนในฝัน
    1.1 โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
    1.2 โรงเรียนในฝันตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
    1.3 ภาพความสำเร็จโรงเรียนในฝัน
    1.4 กลยุทธ์หลักโรงเรียนในฝัน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ
3. คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์
    3.1 ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์
    3.2 การเรียนรู้และการสอน
    3.3 ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ
    3.4 การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ
    3.5 การวัดและประเมินผล
    3.6 ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม
4. ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวแปรต้น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    5.1 งานวิจัยในประเทศ
    5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

## 1. โรงเรียนในฝัน

### 1.1 โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 3-7) ได้นำเสนอรายละเอียดของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันไว้ดังนี้

**ความเป็นมา**

นายกรัฐมนตรีห่วงใยปัญหาการศึกษาของไทยที่เด็กได้รับการศึกษาแล้วคิดและวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่รักการอ่าน อ่านหนังสือหรืออ่านข่าวแล้วคิดวิเคราะห์ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องฝึกการอ่านตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้น การเรียนการสอนต้องทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่น มีระบบที่ทำให้สามารถพัฒนาตัวเองตลอดเวลาและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพสูงสุด เพิ่มมูลค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นโดยมีการบูรณาการเกิดขึ้นทุกปี ที่จะทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่จะต้องปลูกฝังให้ “เป็น” เพื่อไว้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตลอดชีวิต ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกและนำเสนอในเชิงสร้างสรรค์ เจตนารมณ์ดังกล่าวจะบรรลุผลได้นั้นเด็กต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน แต่โรงเรียนดังกล่าวมีไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยเฉพาะอำเภอในชนบทห่างไกล ซึ่งคนยากจนต้องเรียนในเขตพื้นที่และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาแนวคิดและดำเนินการโครงการต่อไป โดยมีหลักการและความเชื่อว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากคนจนไปเป็นคนรวยได้ หากได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี ที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีรายได้และคุณภาพชีวิตสูงขึ้น สามารถหลุดพ้นวงจรความยากจนได้ อันเป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาล โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่ประชาชนใฝ่ฝันอยากให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจะช่วยสานฝันให้เป็นจริงได้

**วัตถุประสงค์**

เพื่อกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ทั่วถึงทุกอำเภอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพอันเป็นพื้นฐานให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้น ทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เติบโตด้วยความพร้อมอย่างสากลให้เป็นพลังสำคัญในการปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนอนาคตของชาติให้พัฒนาอย่างยั่งยืนและมีศักดิ์ศรี

**เป้าหมาย**

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คัดเลือกอำเภอละหนึ่งโรงเรียนจำนวน 794 อำเภอ 81 กิ่งอำเภอ และ 45 เขตในกรุงเทพมหานคร รวม 921 โรงเรียน ในการดำเนินการในปีแรก และกำหนดให้มีการขยายผลการดำเนินงานโครงการดังนี้

ปีที่ 1 (1 ตุลาคม 2546–1 ตุลาคม 2547) ดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 921 โรงเรียน (หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน)

ปีที่ 2 (1 ตุลาคม 2547–1 ตุลาคม 2548) ดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 8,000 โรงเรียน (หนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนในฝัน)

ปีที่ 3 (1 ตุลาคม 2548–1 ตุลาคม 2549) ดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 40,000 โรงเรียน (พัฒนาทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนในฝัน)

**วิธีดำเนินการ**

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบการดำเนินงาน
2. ระดมความคิด กำหนดแนวคิดพื้นฐานโครงการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมการนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบแต่ละเรื่อง

2.1 การคัดเลือกโรงเรียน โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2546 เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดพิจารณามอบหมายให้นายอำเภอร่วมกับชุมชนพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

2.2 จัดทำแผนพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ต้องการในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝัน ให้บรรลุผลตรงตามเป้าหมายและทันเวลา โดยใช้ระบบเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ

2.3 จัดทำแผนประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของโครงการให้สาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนของสังคมรับทราบอย่างต่อเนื่อง สร้างความน่าสนใจของโครงการ และสื่อให้ภาคเอกชนรับรู้และตอบรับเข้ามาสนับสนุน เสริมสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการให้เกิดขึ้น

2.4 ร่างโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว การบริหารสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หลักสูตร มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ในการพัฒนาระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ชุมชน และผู้สนับสนุน

2.5 การระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นและเชิญชวนเอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา งบประมาณดำเนินการ และค่าใช้จ่ายในการบริหารโดยคำนึงถึงจำนวนนักเรียนและจำนวนครู โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการประสานหารือเกี่ยวกับวิธีการงบประมาณให้ได้ข้อยุติก่อน เพื่อประมาณการงบประมาณให้ชัดเจนให้เหมาะสมต่อการพัฒนา

2.6 จัดทำแผนเพื่อวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อวางระบบ ICT ของโรงเรียนเป้าหมาย และระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั้ง 921 โรงเรียน ให้แล้วเสร็จทันเวลาตามเป้าหมายที่จะดำเนินการ ทั้งนี้เน้นการใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2.7 กำหนดวิธีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งการพัฒนาผู้บริหาร ครู โรงเรียน และคุณภาพนักเรียน เป็นการประเมินผลเชิงวิจัยเพื่อพัฒนา โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จและตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานต่างๆ ตามมาตรฐานและเอกลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน/แต่ละอำเภอ ทำให้เห็นคุณค่าที่เป็นพลวัต และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือของการจัดการเปลี่ยนแปลงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรด้วยความเต็มใจทุกภาคี (ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ประเมิน และอื่นๆ) มีความเป็นอิสระที่จะสร้างสรรค์ มีเอกภาพเชิงเป้าหมาย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

2.8 จัดทำ Mapping โดยการสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนในโครงการของสถาบันราชภัฏ สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเริ่มโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ได้ตามเป้าหมาย

**ผู้รับผิดชอบโครงการ**

กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการนโยบายหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

**ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

1. เด็กและเยาวชนไทยในชนบทมีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพ รักการอ่าน เป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถพัฒนาให้พึ่งตนเองได้ และเติบโตเป็นคนคุณภาพของประเทศ

2. มีโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานกระจายทั่วถึงทุกอำเภอ ทำให้เด็กไทยเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและรักชาติ

### 1.2 โรงเรียนในฝันตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

โรงเรียนในฝันจะมีลักษณะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับความคาดหวังของบุคคลหรือสังคมที่มีต่อโรงเรียน บางคนอาจมีความคิด ความคาดหวังว่าต้องเป็นโรงเรียนที่ดี มีมาตรฐานทางวิชาการสูง และหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน บางคนอาจเห็นว่าโรงเรียนในฝันต้องเป็นโรงเรียนที่เน้นวิชาการและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ มีความเชื่อว่าเป็นสถานที่ที่ผู้ปกครองอยากจะส่งลูกหลานไปรับการศึกษาเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ดังนั้นโรงเรียนในฝันที่บุคคลต้องการนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเป็นสถานที่ที่มุ่งสร้างประสบการณ์ และการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเป็นสถานที่ที่อบอุ่นเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งความร่วมมือทางวิชาการ และมีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับนักเรียน และโรงเรียนกับชุมชน จึงจะทำให้เป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ หรือเป็นโรงเรียนในฝัน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามภารกิจได้

**ลักษณะโรงเรียนในฝัน**

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 7-8) ได้กำหนดลักษณะของโรงเรียนในฝันตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันไว้ดังนี้

1. จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานชาติ สามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นคนไทย จัดบรรยากาศ การเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. เป็นโรงเรียนตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอำเภอที่มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วม

3. มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บริหารคุณภาพทั้งระบบมีความคล่องตัว รวดเร็ว ทันสมัย มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามืออาชีพจำนวนเพียงพอ

4. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชนและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชนเข้มแข็ง

5. มีเครือข่ายการสนับสนุน มีกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งทดลอง สาธิตและฝึกอบรมครูของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

6. สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอ เป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

7. เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐานและเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

**1.3 ภาพความสำเร็จโรงเรียนในฝัน**

กระทรวงศึกษาธิการ(2547: 25-26) ได้นำเสนอภาพความสำเร็จของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันได้ดังนี้

**นักเรียน** มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านและการค้นคว้า สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนดีมีคุณธรรม รู้จักคิดวิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สร้างงาน สร้างอาชีพ สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์สืบสานวิถีวัฒนธรรมไทยอย่างมั่นใจในตนเอง

**ครู** มีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ ใส่ใจ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ

**ผู้บริหาร** เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตร นวัตกรรม และกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

**โรงเรียน** เป็นโรงเรียนชั้นดี มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นต้นแบบของการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง ซึ่งเกิดจากการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาสังคม

**ผู้ปกครองและชุมชน** ให้การยอมรับ เชื่อถือ มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและสนับสนุนการดำเนินงานทุกโรงเรียน

### 1.4 กลยุทธ์หลักโรงเรียนในฝัน

ความสำเร็จของโรงเรียนในฝันตามเจตนารมณ์ และทิศทางที่ตั้งไว้จะบรรลุผลดีได้ด้วยกลยุทธ์หลัก 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 26)

1. สร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี คล่องตัว มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการดำรงชีวิตได้ตามศักยภาพ
3. สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงานสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
4. เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
5. ระดมสรรพกำลังสร้างระบบเครือข่ายอุปถัมภ์ งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาที่เข้มแข็งอันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมและผู้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนาการขับเคลื่อนกลยุทธ์

โรงเรียนในฝันเป็นโรงเรียนที่ถูกคัดเลือกมาจากอำเภอละหนึ่งโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดอ่างทองมีอำเภอทั้งหมด 7 อำเภอมีโรงเรียนในฝันจำนวน 21 โรงเรียนดังต่อไปนี้

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียนในโครงการ “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” จังหวัดอ่างทอง

| อำเภอ | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 |
|---|---|---|
| เมือง | บ้านน้ำผึ้ง<br>วัดรุ้ง | สตรีอ่างทอง<br>อ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม |
| ป่าโมก | ชุมชนวัดปราสาท | ปาโมกข์วิทยาภูมิ<br>บางเสด็จวิทยาคม |
| ไชโย | วัดไชโย (หลวงพ่อโตอุปถัมภ์) | ราชสถิตย์วิทยา |
| วิเศษชัยชาญ | อนุบาลวัดนางใน (ละเอียดอุปถัมภ์) | วิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยาภูมิ”<br>วิเศษชัยชาญวิทยาคม |
| สามโก้ | วัดมงคลธรรมนิมิต | สามโก้วิทยาคม |
| โพธิ์ทอง | ชุมชนวัดศีลขันธาราม (วิทยาคม)<br>วัดสุวรรณราชหงษ์ | โพธิ์ทอง “จินดามณี” |
| แสวงหา | อนุบาลแสวงหา<br>วัดศรีบัวทอง | แสวงหาวิทยาคม<br>ริ้วหว้าวิทยาคม |

ที่มา: ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. (2546). รายชื่อโรงเรียนในฝัน. ออนไลน์.

กล่าวโดยสรุป จากการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเข้าโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันนั้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกนั้นเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณูปโภค ทำเลที่ตั้ง สื่อและเทคโนโลยี ศักยภาพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารจัดการ และที่สำคัญ คือ ต้องได้รับการยอมรับจากโรงเรียนต่างๆและประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอนั้นๆด้วย ซึ่งในการที่จะได้รับการยอมรับโดยทั่วกันนั้น ย่อมเกิดมากจากการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารจัดการทั้งสิ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นกลยุทธ์หลักที่ส่งผลต่อทักษะที่เกิดกับครูและนักเรียน นอกจากผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารระดับสูงในโรงเรียน ยังมีหัวหน้ากลุ่มสาระซึ่งถือว่าผู้บริหารระดับกลางในโรงเรียนที่มีส่วนในการบริหารจัดการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

## 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ผู้นำและภาวะผู้นำมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบที่มีความสลับซับซ้อนมาก คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำจึงมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิผลและความสำเร็จขององค์การ มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

**ความหมายของผู้นำ**

นักวิชาการได้ให้ความหมายของผู้นำ (leader) ไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540: 13) ผู้นำ คือ บุคคลที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 อย่างต่อไปนี้

1. มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น
2. มีบทบาทเหนือบุคคลอื่น
3. มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ทำให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมาย
4. ได้รับเลือกจากบุคคลอื่นให้เป็นผู้นำ
5. เป็นหัวหน้าของกลุ่ม

กิติ ตยัคคานนท์ (2543: 21) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องขึ้นเป็นหัวหนาและเป็นผู้ตัดสินใจ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางดีหรือทางไม่ดีก็ได้ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าผู้นำคือผู้ที่มีศิลปะที่จะสามารถมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นและนำบุคคลเหล่านั้นไปโดยที่ได้รับความไว้วางใจเชื่อใจอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังได้รับความเคารพนับถือ ความร่วมมือ และความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาเหล่านั้นอย่างจริงใจ

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 12) ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า เป็นบุคคลที่ทำให้องค์การประสบความก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จโดยเป็นผู้มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2544: 8) ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า บุคคลที่ทำหน้าที่กำหนด วินิจฉัย ตัดสิน สั่งการ สร้างแรงจูงใจหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรและนโยบายทิศทางขององค์การ บ้างเป็นผู้นำระดับกลาง (ระดับผู้จัดการ ผู้อำนวยการ) บ้างเป็นผู้นำระดับสูง (ผู้จัดการใหญ่ ประธานกรรมการ อธิบดี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี)

พรนพ พุกกะพันธุ์ (2544: 1-2) ให้ความหมายของผู้นำว่า คือ บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายที่อยู่รวมกันหรือทำงานร่วมกันให้พากันไปด้วยดีไปสู่จุดหมายโดยสวัสดิภาพผ่านพ้นภยันตรายอย่างเรียบร้อยและเป็นสุข บรรลุได้ถึงจุดหมายที่ดีงามโดยถูกต้องตามธรรมเป็นความจริง ความแท้ ความถูกต้อง และได้มาโดยธรรม หรือผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถดำเนินงานให้สำเร็จด้วยความร่วมมือจากผู้อื่น (Get Things Done Though Others)

มัลลิกา ต้นสอน (2545: 164) ให้ความหมายของผู้นำว่า เป็นบุคคลที่ทำให้กลุ่มดำเนินงานอย่างก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ โดยใช้อิทธิพลที่มีในการชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม

ทิศทางที่ตนต้องการ โดยที่ผู้นำยังมีส่วนสร้างวิสัยทัศน์ สร้างค่านิยมของกลุ่มและสมาชิก สร้างความสำคัญกับเป้าหมายของกลุ่ม และความผูกพันที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น

เนตร์พัณณา ยาวิราช (2546: 1) ให้ความหมายของผู้นำว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาหรือได้รับการยกย่องเป็นหัวหน้าในการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นผู้นำ มีความเป็นผู้นำจึงจะทำให้องค์การดำเนินไปอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และนำพาหน่วยงานไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

ไฮเซนฮาวร์ (วีรวุธ มาฆะศิรานนท์. 2542: 89; อ้างอิงจาก Hizenhour. Nd.) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถโน้มนำให้ผู้อื่นเต็มอกเต็มใจกระทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ ซึ่งความเต็มอกเต็มใจนั้นมาจากการที่ผู้อื่นมีความต้องการจะกระทำสิ่งนั้นๆด้วยเช่นกัน

ฟีดเลอร์ (Fiedler. 1967: 14) ผู้นำ คือบุคคลในกลุ่มซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ควบคุมหรือประสานงานกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับภาระกิจของกลุ่ม

ดับบริน (DuBrin. 1998: 431) กล่าวว่า ผู้นำ คือบุคคลซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ฮัลพิน (เพทาย ซื่อสัจจพงษ์. 2540: 12; อ้างอิงจาก Halpin. 1958: 27-28) กล่าวว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นคือบุคคลที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

1. มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อคนในองค์การมากกว่าคนอื่น
2. มีบทบาทเหนือบุคคลอื่นๆ
3. มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมาย
4. ได้รับเลือกจากบุคคลอื่นให้เป็นผู้นำเป็นหัวหน้ากลุ่ม

สรุปได้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า อาจเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายโดยการแต่งตั้งให้นำกลุ่ม มีอิทธิพลต่อสมาชิกและกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

**ความหมายของภาวะผู้นำ**

ภาวะผู้นำ (leadership) ได้มีผู้ศึกษาและให้ความหมายต่างๆ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532: 197-198) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำว่าพฤติกรรมที่มีผลทำให้ผู้อื่นคล้อยตามถือเป็นศิลป์อย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ชักจูงให้คนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งและทำตามความพอใจและเป็นผู้จัดและให้ความสะดวกแกสมาชิกผู้ปฏิบัติงาน โดยการริเริ่มให้เกิดการวางแผน กำหนดเป้าหมายและแรงจูงใจ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก และเพื่อให้สมาชิกมีประสิทธิภาพในการทำงาน

สุพัตรา สุภาพ (2536: 46) อธิบายว่า ภาวะผู้นำ คือ การใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อจะได้มีการดำเนินไปตามเป้าหมาย

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 81) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ ผู้มีความสามารถในการวางแผน การจัดองค์กร การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540: 8) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและอำนาจ

ลัทธิกาล ศรีวะรมย์ (2542: 433) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศิลปะที่จำเป็นและสำคัญยิ่งต่อนักบริหารที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผนและรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาองค์การ

ทองใบ สุดชารี (2543: 4) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงกระบวนการที่บุคคลใช้อำนาจหรืออิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มยอมปฏิบัติตามความต้องการของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 11) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1. เป็นความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำตามที่ผู้นำต้องการและสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้ทำกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้
2. เป็นกระบวนการความเป็นผู้นำจากการใช้อิทธิพลที่จะควบคุมและประสานงานกิจกรรมของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมาย
3. เป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างหนึ่งของผู้นำ จนได้รับการยอมรับนับถือในพฤติกรรมของเขาจากสมาชิกภายในกลุ่มและกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการใน การใช้อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์การ และมีการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนใช้อิทธิพลให้กลุ่มธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน

วรรณวิมล บุญเต็มแล้ว (2551: 9) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลในการสั่งการหรือควบคุมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามที่ตนต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

ปฐมพร พึ่งสุขพระกาพ (2553: 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้นำให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้นเต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง

อ้อยทิพย์ ลาสิงห์วงษ์ (2554: 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เช่น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรม ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

สุจิตรา นภาคณาพร (2554: 27-28) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวของผู้นำ เช่น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรม ซึ่งเป็นอำนาจจริงๆ ที่เขามีอยู่ และอำนาจที่บุคคลนั้นได้รับจากการที่เขาดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นอำนาจ

การยอมรับจากกลุ่มแสดงพฤติกรรมให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน (Mutual understanding) ให้เกิดแรงกระตุ้นภายในกลุ่ม (Mutual stimulation) ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ (Situation) และนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ

เทอร์รี่ (Terry. 1960: 293) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเป็นการใช้อำนาจอิทธิพลให้คนอื่นเกิดความพอใจที่จะทำงานเพื่อกลุ่มและให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

สต๊อกดิลล์ (Stogdill. 1974: 7-15) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำ เป็นศูนย์รวมของกระบวนการกลุ่ม
2. ภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะทางบุคลิกภาพและผลการกระทำ
3. ภาวะผู้นำ เป็นศิลปะของการกระทำให้ผู้อื่นร่วมมือและปฏิบัติตาม
4. ภาวะผู้นำ เป็นการใช้อิทธิพล
5. ภาวะผู้นำ เป็นการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรม
6. ภาวะผู้นำ เป็นลักษณะการเกลี้ยกล่อม
7. ภาวะผู้นำ เป็นเครื่องมือที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมาย
8. ภาวะผู้นำ เป็นผลจากการที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
9. ภาวะผู้นำ เป็นการแสดงบทบาทที่แตกต่างกัน
10. ภาวะผู้นำ เป็นการใช้ความริเริ่มในการปฏิบัติงาน

โบลส์ และเดเวนพอร์ท (Boles; & Devenport. 1975: 117) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให้กลุ่มปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลผลิตให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทำให้กลุ่มดำรงอยู่ได้โดยสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่มนั้นๆด้วย

แมค ฟาร์แลนด์ (McFarland. 1979: 303) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ อำนวยการ หรือมีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุความต้องการของกลุ่มหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เกียมแมทเทียว (Giammatteo. 1981: 2) ชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่เหมาะสมในปัจจุบันไม่ใช่สั่งการ (directing) และควบคุม (controlling) แต่เป็นผู้นำให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดแรงจูงใจของบุคคลในองค์การ (involving and motivating) ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมที่เรียกว่า “ภาวะผู้นำ” จะมีลักษณะ 5 ประการ

1. สร้างและให้กลุ่มดำรงอยู่ได้
2. ทำงานสำเร็จ
3. ช่วยให้กลุ่มเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน
4. ช่วยกลุ่มตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย
5. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมาย

เฮอร์เซย์ และแบลนชาร์ด (Hersey; & Blanchard. 1993: 94) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ใช้อิทธิพลให้บุคคลอื่นใช้ความพยายามในการที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้

ยูคล์ (Yukl. 1998: 2) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ดาฟท์ (Daft. 1999: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

เชอร์เมอร์ฮอร์น, ฮันท์ และออสบอน (Shermerhorn Hunt; & Osbon. 2000: 7) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นอิทธิพลระหว่างบุคคลที่จะชักนำให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ

คูลเตอร์ (Coulter. 2002: 20) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลในการมองการณ์ไกล การปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน การกำหนดกลยุทธ์ และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์การ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสร้างความเจริญเติบโตและคุณค่าให้กับองค์การ

จากความหมายของภาวะผู้นำดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงการที่ผู้นำใช้อิทธิพลซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวของผู้นำ เช่น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรม ซึ่งเป็นอำนาจจริง ๆ ที่มีอยู่และอำนาจที่บุคคลนั้นได้รับจากการที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นอำนาจการยอมรับจากกลุ่มแสดงพฤติกรรมให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน (mutual understanding) ให้เกิดแรงกระตุ้นภายในกลุ่ม (mutual stimulation) ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ (situation) และนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ

**ภาวะผู้นำทางการศึกษา**

การศึกษาเรื่องของภาวะผู้นำ ได้มีนักคิดนักทฤษฎีได้ศึกษาค้นคว้าทั้งในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการค้นหาองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้ผู้นำมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาค้นคว้าสามารถระบุคุณลักษณะ พฤติกรรม หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้แบบของความเป็นผู้นำแบบหนึ่ง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าภาวะผู้นำอีกแบบหนึ่ง (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2548: 3) แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาที่มีการศึกษากันอยู่ในปัจจุบันถือเป็นแนวคิดคลาสสิค จากการพัฒนาผู้นำกลุ่มและองค์การ แล้วประยุกต์สู่การศึกษา ซึ่งอาจสรุปได้ 3 แนวทาง คือ 1. แนวคิดคุณลักษณะของผู้นำ (Traits Leadership) 2. แนวคิดพฤติกรรมของผู้นำ (Behavioral Leadership) 3. แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Leadership)

**แนวคิดคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Leadership)**

แนวคิดคุณลักษณะของผู้นำ คือ แนวคิดที่เน้นการหาคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำเพื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ ในการศึกษาภาวะผู้นำระยะแรกๆ นักวิชาการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนตัว (personal traits) ของผู้นำ โดยพยายามแยกแยะว่าคุณลักษณะใดบ้างที่ดำรงอยู่ในตัวผู้นำ ตัวอย่างคุณลักษณะที่มีการระบุกันมากกว่าเป็นตัวชี้วัดความเป็นผู้นำ คือ ความเฉลียวฉลาด (intelligence) ความซื่อสัตย์ (honesty) และความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) งานวิจัยในยุคแรกๆ ของแนวทางนี้จะศึกษาผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น แนวทางนี้จึงรู้จักกันอีกนานประหนึ่งว่า แนวทาง “บุรุษผู้ยิ่งใหญ่” (the great man approach) และมีความเชื่อว่า มีคนบางคนเท่านั้นที่เกิดมาเพื่อเป็นผู้นำ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ บุคคลคนใดจะเป็นผู้นำในอนาคตได้หรือไม่ ได้ถูกกำหนดล่วงหน้าโดยธรรมชาติแล้ว การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำจากผลงานวิจัยเมื่อปี ค.ศ. 1948 ได้มีการค้นพบจุดร่วมสำคัญ 7 ประการ ของคุณลักษณะเชิงบุคลิกภาพกับการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ ความเฉลียวฉลาด การริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะด้านสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง พลังแห่งความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์มั่นคงต่อหลักการ (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. 2552: 172) อย่างไรก็ตาม ยังมีการพบว่า คุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น ริเริ่มสร้างสรรค์มีส่วนให้ผู้นำประสบความสำเร็จในสถานการณ์หนึ่ง แต่อาจไม่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของผู้นำที่อยู่ในสถานการณ์ซึ่งแตกต่างออกไป

จากการวิจัยของประทีป บินชัย (2546: 11) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทฤษฎีที่เชื่อว่า คนบางคนเกิดมาเพื่อการเป็นผู้นำโดยเฉพาะผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในอดีตไม่ว่าจะเป็น Napoleon, Alexander the Great, Abraham Lincoln, Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Sir Winston Leonard Spencer-Churchill, John Fitzgerald Kennedy, Nelson Mandela และ Margaret Thatcher ดูเหมือนว่าพวกเขาแตกต่างจากคนธรรมดาในหลายด้าน ซึ่งภายใต้พื้นฐานความเชื่อนี้นักวิจัยได้สร้างมุมมองที่เรียกว่า “ทฤษฎีบุคคลยิ่งใหญ่ (the great man theories) ขึ้นมา ซึ่งเชื่อว่าผู้นำที่ยิ่งใหญ่จะมีคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้พวกเขาแตกต่าง จากบุคคลอื่น เช่นเดียวกับแบส (Bass, 1990: 79-81) ได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้นำมากกว่า 163 เรื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948-1970 จนทำให้เขาสามารถระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 6 ประการ คือ คุณลักษณะทางร่างกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงานและคุณลักษณะทางสังคม ซึ่งในแต่ละคุณลักษณะสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางร่างกาย (physical characteristics) ประกอบด้วย ความแข็งแรง (activity, energy) รูปร่าง (appearance grooming) ความสูง (height) น้ำหนัก (weight) ซึ่งกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลกับ คุณลักษณะทางร่างกายให้ผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน เช่น การมีส่วนสูงและน้ำหนักมากกว่าไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่า ความเป็นผู้นำจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ แต่ก็มีองค์กรจำนวนมากเชื่อว่าบุคคลที่มีรูปร่างสูงใหญ่ จะจำเป็น

ต่อการเชื่อฟังของผู้ตาม ซึ่งก็สามารถอธิบายได้อยู่บนพื้นฐานของอำนาจ การบังคับหรือความกลัว แต่ในขณะเดียวกัน Mahatma Gandhi, Napoleon, Stalin และ Deng Xiaoping ก็เป็นตัวอย่างของบุคคลรูปร่างเล็ก แต่ก็เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ได้

2. คุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม (social background) ประกอบด้วย การศึกษา (education) สถานภาพทางสังคม (social status) และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม (mobility) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ดี จะเป็นข้อได้เปรียบต่อการเข้าสู่สถานภาพทางของความเป็นผู้นำ บุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำแต่สามารถก้าวสู่สถานภาพทางสังคมที่ สูงกว่าได้ จะไปสู่ตำแหน่งผู้นำระดับสูงได้มากกว่า และในปัจจุบัน ผู้นำที่มีการศึกษาดีจะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำได้ดีกว่า

3. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ (intelligence and ability) ซึ่งแบสสรุปไว้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ (knowledge) มีดุลพินิจ (judgment) มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ ถึงแม้ว่าจะต้องศึกษาปัจจัยอื่นๆ มาประกอบก็ตาม

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (personality) พบว่า Bass and Avolio (1990) แสดงความคิดเห็นว่าบุคลิกภาพประกอบด้วยการมีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) มีความซื่อสัตย์ (integrity) อดทนต่อความเครียด (tolerance of stress) การควบคุมอารมณ์ได้ดี (emotional control) มีความกระตือรือร้น (enthusiasm) ความตื่นตัว (alertness) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (original, originality) มีความสามารถในการปรับตัว (adaptability) เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว (extroversion) เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จะต้องนำมาศึกษาในเรื่องของความเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related characteristic) ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร (drive to achieve) ความรับผิดชอบ (responsibility) การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (persistence against obstacle) จะต้องมีความมุ่งงานสูง ริเริ่มงานใหม่ๆ ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้จะต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้

6. คุณลักษณะทางสังคม (social characteristics) ประกอบด้วย ความนิยมแพร่หลาย (popularity) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal skills) มีเสน่ห์ดึงดูด (attractiveness) ความร่วมมือ (cooperativeness) ชอบสังคม (social participation) นักการทูต (diplomacy)

มอสเลย์ (Mosley. 1996: 397) ได้กล่าวแย้งกับคุณสมบัติของผู้นำทั้ง 6 ประการดังกล่าวข้างต้น โดยได้กล่าวถึงข้อจำกัดทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำว่านักวิจัยไม่สามารถ ระบุคุณลักษณะที่แน่นอนชัดเจนในการจำแนกว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำและไม่มีภาวะผู้นำมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งในบางครั้งคุณลักษณะอย่างหนึ่งก็เหมาะสมกับสถานการณ์แบบหนึ่งแต่ก็ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์อีกแบบหนึ่งและไม่สามารถค้นหาคุณลักษณะที่จะรับประกันถึงความสำเร็จของผู้นำได้ เพราะไม่ได้ศึกษาว่าคุณลักษณะจะมีผลระยะยาว (Yukl. 1994: 7)

**แนวคิดพฤติกรรมของผู้นำ (Behavioral Leadership)**

ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940 นักวิจัยได้ศึกษาแนวคิดคุณลักษณะของผู้นำที่ยังมีข้อบกพร่องอยู่ทำให้นักพฤติกรรมศาสตร์มุ่งความสนใจเรื่องภาวะผู้นำในการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่เกิดขึ้นจริงว่า ผู้นำจริงๆ แล้วเขาทำอะไรและทำอย่างไร คือ ศึกษาว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องใช้พฤติกรรมอย่างไรในการนำจึงจะทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายได้ นักวิจัยกลุ่มนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมที่แบ่งแยกระหว่างผู้นำที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับผู้นำที่ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล้ายกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ และพวกเขาเชื่อว่าพฤติกรรมที่ค้นพบนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่ประยุกต์ใช้โดยทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่ผู้นำเผชิญอยู่ก็ได้ ดังนั้น จึงพยายามศึกษาค้นคว้าว่า รูปแบบพฤติกรรมใดที่ดีที่สุดในการนำ เพื่อนำเอารูปแบบนั้นไปพัฒนาให้บุคคลมีรูปแบบพฤติกรรมแบบนั้นเพื่อที่จะได้ ผู้นำที่มีคุณภาพ สมมติฐานของทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่า ภาวะผู้นำถูกสร้างขึ้นได้ไม่ใช่เป็นมาโดยกำเนิด (made not born) จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่มีอยู่หลากหลาย มีทั้งที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้อำนาจ พฤติกรรมการบริหารจัดการ เป็นต้น โดยจะศึกษาแนวคิดต่างๆ ดังนี้

การศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (The University of Michigan studies) ในปี ค.ศ.1966 ได้ใช้กลยุทธ์ในการศึกษาภาวะผู้นำที่แตกต่างจากความคิดของ Kurt Lewin ของมหาวิทยาลัยไอโอว่าเขาได้ศึกษาภาวะผู้นำโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยได้ระบุพฤติกรรมผู้นำไว้ 2 แบบ คือ ผู้นำที่มีพฤติกรรมแบบมุ่งคน (employee-centered leader behavior) และผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งงาน (job-centered leader behavior) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Lunenburg; & Ornstein. 1996: 128-129)

1. พฤติกรรม ของผู้นำแบบมุ่งคน ผู้นำแบบนี้จะเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจและเข้าใจความต้องการของพนักงาน

2. พฤติกรรม ของผู้นำแบบมุ่งงาน ผู้นำแบบนี้จะเน้นไปที่ผลผลิตเป็นสิ่งสำคัญ จึงให้ความสำคัญกับงานและเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิต เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยมองว่าพนักงานเป็นเพียงปัจจัย หนึ่งที่ทำให้งานสำเร็จเท่านั้น

ลิเคอร์ท (Likert. 1967) ได้พัฒนาแนวความคิดของมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยได้นำแนวความคิดพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งคนและแบบมุ่งงานมาทำการวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ระบบ แล้วนำมาวางเรียงกันเป็นแนว เริ่มต้นตั้งแต่ผู้นำแบบเผด็จการไปจนถึงผู้นำแบบมีส่วนร่วม

ต่อมาเบรคและมูตัน (บัณฑิต แท่นพิทักษ์. 2540: 58; อ้างอิงจาก Blake; & Mouton. 1982) ได้เสนอการใช้ตาข่ายการจัดการ (The Managerial Grid) เพื่อแสดงแบบผู้นำที่ดีที่สุดว่าเป็นแบบที่ผสมกันของ 2 มิติพฤติกรรมของผู้นำ คือ มุ่งคนและมุ่งงาน ทำให้ได้แบบผู้นำที่สำคัญ 5 แบบ โดยแบบผู้นำแบบ 9,9 ที่เน้นทีมเป็นแบบผู้นำที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตามแบบผู้นำแบบนี้ก็ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าจะเป็นแบบผู้นำที่ดีที่สุดทุกสถานการณ์ เช่น แบบ 1,1 อาจจะเหมาะสมกับผู้ตามที่

รู้งานดีและไม่จำเป็นต้องรอรับคำสั่งจากผู้นำ คนงานอาจจะสนุกกับงานและเพื่อนร่วมงานมากกว่า ทำให้คนเริ่มต้นสนใจศึกษาผู้นำตามสถานการณ์ เพราะเห็นว่าสถานการณ์เป็นตัวแปรสำคัญ

**แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Leadership)**

การศึกษาแบบทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิผลจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ จากสถานการณ์หนึ่งสู่สถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการเป็นผู้นำที่ดีนั้นอยู่กับปัจจัยสถานการณ์ เบทแมนและไซแทมล์ (นิคม นาคอ้าย. 2549: 31; อ้างอิงจาก Bateman; & Zeithaml. 1990: 487) ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของฟีดเลอร์ (The Contingency Leadership Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ฟีดเลอร์ (Fiedler) เสนอว่าความมีประสิทธิผลของแบบผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ซึ่งมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. แบบผู้นำถูกกำหนดโดยระบบการจูงใจของผู้นำ ซึ่งใช้เครื่องมือ LPC (Least Preferred Co-worker Scale) แยกผู้นำออกเป็นแบบมุ่งคนหรือมุ่งงาน
2. สถานการณ์ถูกกำหนดโดยบรรยากาศของกลุ่มหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม โครงสร้างของงาน และอำนาจในตำแหน่งของผู้นำ
3. ประสิทธิภาพของกลุ่มขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแบบผู้นำกับการควบคุมสถานการณ์ซึ่งเป็นการพิจารณาว่าภาระงานของกลุ่มประสบความสำเร็จเพียงใด

แบบผู้นำตามสถานการณ์ของฟีดเลอร์นี้ สามารถนำไปใช้ในการคัดเลือกและฝึกอบรมผู้นำให้เหมาะสมกับองค์การ โดยไม่ว่าจะเป็นผู้นำแบบใดก็มีประสิทธิผลได้หากแบบผู้นำสอดคล้องกับสถานการณ์ ผลของแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่มีแบบผู้นำที่ดีที่สุดแบบเดียว หรือไม่มีแบบผู้นำใดที่ใช้ได้กับทุกสถานการณ์

**คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน**

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมต่างๆตามบทบาทหน้าที่ และสามารถปฏิบัติการ/ดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ (ศิริวรรณ เสนารักษ์. 2549: 36) รวมทั้งเป็นศักยภาพทางความรู้หรือทักษะที่จะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานได้สำเร็จ (Pellegrino and Varnhagan. 1985: 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้บริหาร ซึ่งบางคนมีมาแต่กำเนิดส่วนหนึ่ง และเกิดจากการเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ภาวะผู้นำ ลักษณะนิสัย ภาพพจน์ที่มองเห็น บทบาททางสังคม ตลอดจนความชำนาญเฉพาะ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้น คุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวผู้บริหารโรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานอย่างยิ่ง (กมลจันทร์ ประภากรรัตนา. 2544: 35) มีผู้ศึกษาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ดนัย เทียนพุฒ (2536: 203-206) ได้สรุปปัจจัยที่สำคัญของผู้บริหารว่าต้องมีคุณลักษณะ ซึ่งได้แก่ การมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความสามารถในการประสานงาน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541: 97) กล่าวว่า ผู้บริหารที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงานนั้นจะต้องประกอบด้วยลักษณะหลายๆ ประการ เช่น บุคลิกภาพดี วิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรมจริยธรรมสูง พร้อมกับมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานเป็นอย่างดีและมีภาวะผู้นำ

ภาพร เริงไชย (2547: 13) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณลักษณะ ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี มีภาวะผู้นำ มีทักษะในการบริหารงานและบริหารคน มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ และมีมนุษย์สัมพันธ์

กนกวรรณ บุญอิ่ม (2550: 14-22) ได้สรุปปัจจัยที่สำคัญของผู้บริหารว่าต้องมีคุณลักษณะ ซึ่งได้แก่ ภาวะผู้นำ คุณธรรมและจริยธรรม วิชาการและวิชาชีพ และความสามารถในการบริหารงาน

สุบิน แสงสระคู (2552: 53-54) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารไว้ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม และมีความเป็นผู้นำ

สถาบันพัฒนผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์. 2552: 31-34) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม
2. เป็นผู้นำด้านการจัดระบบ
3. เป็นผู้นำด้านวิชาการ
4. เป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ
5. เป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน
6. เป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

กุสุมา ยี่ภู่ (2553: 54-76) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารไว้ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ มีทักษะทางการบริหาร และมีวิชาชีพ

โดยสรุปแล้ว คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จทั้งในด้านการบริหารงานและการทำงานกับผู้อื่น มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้นำทางวิชาการ และผู้นำทางสังคม

## 3. คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์

ภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ (e-leadership) เป็นภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และมีผู้นิยามภาวะผู้นำดังกล่าวไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

โครแซน และ สปาคลิน (Crossan; & Spraclin. 2001: online) ได้ให้ความหมาย e-leadership ว่าเป็นผู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จ ภายใต้สภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์

แอนนันซีโอ (Annunzio. 2001: online) ได้ให้ความหมายของ e-leadership ว่าเป็นแบบของผู้นำที่ช่วยทำให้ผู้นำแบบดั้งเดิม (CEO's traditional) สามารถเปลี่ยนวัฒนธรรมในการบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่ว มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

เคส (Case. 2001: online) กล่าวว่า e-leadership เป็นผู้ที่สามารถกำหนดเป้าหมายร่วม (Common goals) และผสานวัตถุประสงค์ (Share sense of purpose) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์การยุค Internet

ยี (Yee. 1999: online) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการนำ (Leading) การเรียนรู้ (Learning) และการคิด(Thinking) ในประเทศแคนนาดา สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพได้จัดคุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. มีความเสมอภาค
2. มุ่งเรียนรู้สู่การสร้างวิสัยทัศน์
3. เรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทาย
4. ถ่ายทอดความรู้อย่างอดทน
5. เป็นผู้พิทักษ์หน่วยงาน
6. กำกับติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ
7. เป็นผู้บริหารจัดการเครือข่าย
8. ท้าทายการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบคอบระมัดระวัง

ฮานิ (Hani K. Al-jedaibi. 2001: online) ได้สรุปทักษะภาวะผู้นำอิเล็กทรอนิกส์ e-leadership ไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. ผู้นำต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารสนเทศกับความสามารถของเทคโนโลยี
2. ผู้นำต้องทำความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีเพื่อการควบคุมดำเนินงานหรือการสื่อสาร
3. ผู้นำต้องรู้ว่าจะแทนงานระบบเดิมด้วยเทคโนโลยีเมื่อไหร่และทำไม
4. ผู้นำต้องรู้ว่ามูลค่าของการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นอย่างไร
5. ผู้นำต้องสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม
6. ผู้นำต้องทำตัวเป็นผู้กำกับ ผู้กระตุ้น ให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติงาน

แมทธิวส์ (Matthews. 2002: Online; citing Kearsley. 1991) ได้จำแนกบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนออกเป็น 3 บทบาท ในฐานะผู้นำ ผู้จัดการ และผู้กำหนดนโยบาย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ คือ

1. กระตือรือร้นสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี
2. สามารถรักษาไว้ซึ่งทักษะส่วนตัวทางเทคโนโลยี
3. ปรึกษาผู้รู้ทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ
4. ใช้การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ในรูปแบบคณะกรรมการด้านเทคโนโลยีระดับโรงเรียน
5. สนับสนุนและใช้ตัวเร่งเพื่อกระตุ้นครูที่มีแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยี

สมชาย เทพแสง (2547: 55-62) กล่าวว่า ผู้นำทางการศึกษาจะต้องบริหารจัดการแบบบูรณาการโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษา ควรมีภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ดังต่อไปนี้

1. มีวิสัยทัศน์
2. สร้างกระบวนทัศน์ใหม่
3. มีความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงโดยนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ประโยชน์ต่อการศึกษา
4. มีการถ่ายโอน เปลี่ยนแปลงโดยยึดประเพณีวัฒนธรรมแนวใหม่
5. ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้
6. มีความมุ่งมั่น
7. ให้การอบรม การให้การศึกษา
8. สนับสนุนบรรยากาศในชั้นเรียนและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
9. สนับสนุนงบประมาณเตรียมการอย่างเพียงพอ
10. ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือแก่บุคลากรในการพัฒนางาน
11. มีความคิด จินตนาการสร้างสรรค์ และมุ่งผลสำเร็จของงาน

ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้นำเสนอกรอบความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำภายใต้บริบททางเทคโนโลยีไว้ 5 รูปแบบ และได้กำหนดเป้าหมาย (Goals) ภาระงาน (Tasks) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Outcomes/indicators of sucess) ตามบทบาทที่ตอบสนองต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 บทบาท ประกอบด้วยบทบาทผู้นำแห่งการเรียนรู้ (Leader of learning) บทบาทผู้นำแห่งการให้สิทธิในการเรียนรู้ (Leader of entitlement) บทบาทผู้นำแห่งการสร้างความสามารถ หรือการสร้างเสริมความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพ (leader of capacity building) บทบาทผู้นำชุมชน (Leader of community) บทบาทผู้นำแห่งการจัดการทรัพยากร (Leader of resource management)

เวเบอร์ (Weber. 2003: Online) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยกับภาวะผู้นำทางการศึกษา และได้สังเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวคิดของเวเบอร์

| ภาวะผู้นำ ICT มุ่งอนุรักษ์ (Conservative ICT Leadership) | ภาวะผู้นำ ICT มุ่งการเรียนรู้ (Educative ICT Leadership) |
|---|---|
| 1. ยึดตัวเทคโนโลยี | 1. ยึดความเป็นไปได้ |
| 2. ยึดบทบาทของตนเป็นหลัก | 2. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมตามลำดับขั้น |
| 3. มุ่งแสวงหาทรัพยากรและการจัดการ | 3. มุ่งสร้างวิสัยทัศน์ |
| 4. เน้นการปฏิบัติตามนโยบาย | 4. เน้นการแก้ไขปัญหา |
| 5. เป็นผู้จัดการ ICT | 5. เป็นผู้ใช้ ICT |
| 6. ยึดหลักความปลอดภัย | 6. ยึดหลักการสร้างนวัตกรรมใหม่ |
| 7. รวบรวมสารสนเทศไว้ที่ผู้นำ | 7. เปิดให้เข้าถึงสารสนเทศ |
| 8. ยืดหยุ่นและยอมจำนนได้ | 8. มุ่งมั่นในปณิธาน |
| 9. แยกเทคโนโลยีจากการนำ | 9. บูรณาการเทคโนโลยีกับการนำอย่างกลมกลืน |
| 10. ขาดปฏิกิริยาตอบโต้ | 10. คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง |
| 11. ยึดหลักความยุติธรรมในเชิงการแข่งขัน | 11. ยึดหลักความยุติธรรมทางสังคม |
| 12. เรียกร้องความเสมอภาค | 12. กำหนดเงื่อนไขสำหรับความเสมอภาค |
| 13. ยึดลักษณะเฉพาะตัว | 13. ยึดเครือข่าย |
| 14. ยึดตัวเทคโนโลยี | 14. ยึดความเป็นไปได้ |
| 15. ยึดบทบาทของตนเป็นหลัก | 15. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมตามลำดับขั้น |
| 16. มุ่งแสวงหาทรัพยากรและการจัดการ | 16. มุ่งสร้างวิสัยทัศน์ |
| 17. เน้นการปฏิบัติตามนโยบาย | 17. เน้นการแก้ไขปัญหา |
| 18. เป็นผู้จัดการ ICT | 18. เป็นผู้ใช้ ICT |
| 19. ยึดหลักความปลอดภัย | 19. ยึดหลักการสร้างนวัตกรรมใหม่ |
| 20. รวบรวมสารสนเทศไว้ที่ผู้นำ | 20. เปิดให้เข้าถึงสารสนเทศ |
| 21. ยืดหยุ่นและยอมจำนนได้ | 21. มุ่งมั่นในปณิธาน |
| 22. แยกเทคโนโลยีจากการนำ | 22. บูรณาการเทคโนโลยีกับการนำอย่างกลมกลืน |
| 23. ขาดปฏิกิริยาตอบโต้ | 23. คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง |
| 24. ยึดหลักความยุติธรรมในเชิงการแข่งขัน | 24. ยึดหลักความยุติธรรมทางสังคม |

ตาราง 2 (ต่อ)

| ภาวะผู้นำ ICT มุ่งอนุรักษ์ (Conservative ICT Leadership) | ภาวะผู้นำ ICT มุ่งการเรียนรู้ (Educative ICT Leadership) |
|---|---|
| 25. เรียกร้องความเสมอภาคยึดลักษณะเฉพาะตัว | 25. กำหนดเงื่อนไขสำหรับความเสมอภาคยึดเครือข่าย |
| 26. ไม่สนใจสร้างทักษะด้าน ICT | 26. สร้างความสามารถโดย ICT |
| 27. แยกตนเองจากบริการด้าน ICT | 27. พัฒนาตนเองสู่ความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง |
| 28. เป็นผู้รับ | 28. เป็นผู้ประกอบการ |
| 29. แยกตัวจาก ICT | 29. ผูกพันกับ ICT |
| 30. เป็นสื่อกลางของอำนาจ | 30. เป็นผู้สร้างอำนาจ |
| 31. เรียนรู้อย่างโดดเดี่ยว | 31. แสดงออกซึ่งการเรียนรู้สาธารณะ |
| 32. ยึดมาตรฐาน ทำนายได้ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง | 32. ยืดหยุ่น นุ่มนวล มุ่งผลตอบแทนสูง |

ที่มา: Weber. (2003, February). *New technologies and educative leadership.* Online.

รีดิชและชาน (Redish; & Chan. 2006: online) ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การเรียนรู้และการสอน 3) ผลิตภาพและการปฏิบัติทางวิชาชีพ 4) การสนับสนุน การธำรงรักษา การดำเนินการ และงบประมาณ 5) การวัดผลและการประเมินผล 6) สังคม กฎหมาย และประเด็นทางจริยธรรม

คอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) มองว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้กลายมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านภาวะผู้นำ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ 2) การเรียนรู้และการสอน 3) ผลิตภาพและการปฏิบัติทางวิชาชีพ 4) การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินการ 5) การวัดผล และการประเมินผล 6) สังคม กฎหมาย และประเด็นทางจริยธรรม

ชวลิต เกิดทิพย์ ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และ วสันต์ อติศัพท์ (2552: ออนไลน์) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับ

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่

1. กฎระเบียบ และจริยธรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา
2. การรู้เทคโนโลยีการศึกษา
3. การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี
4. ค่านิยมและจิตสำนึกต่อองค์กรและสังคม
5. ความรู้ความสามารถพิเศษทางเทคโนโลยี
6. บุคลิกภาพ
7. การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการศึกษา
8. ภูมิหลังทางสังคม
9. การประเมินและการนิเทศ

นิคม นาคอ้าย (2549: 60-79) ได้พัฒนาและตรวจสอบแบบจำลองเชิงทฤษฎีขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ 2) การเรียนรู้และการสอน 3) ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ 4) การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ 5) การวัดและประเมินผล 6) ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการวิจัย

**3.1 ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ (Leadership and vision)**

องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์นั้น ผู้นำต้องมีคุณลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดการผสานวิสัยทัศน์สำหรับการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริง

การเชื่อมต่อวิสัยทัศน์สู่ความสำเร็จต้องอาศัยการรับรู้ของผู้ร่วมงานเกี่ยวกับความสำคัญและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย โดยเมื่อวิสัยทัศน์ของผู้นำถูกแสดงออกมาในทิศทางที่ถูกมองว่ามีความสำคัญ บุคคลอื่นๆก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์นั้นด้วย (The Knowledge Loom. 2011: Online) ส่วนแอนเดอร์สันและเด็กซ์เตอร์ (Anderson; & Dexter. 2000: 3) ซึ่งทำวิจัยในเรื่อง School Technology Leadership: Incidence and Impact ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าการผสานวิสัยทัศน์เป็นจุดเน้นสำคัญในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ผลจากการวิจัยของแอนเดอร์สัน และเด็กซ์เตอร์ ยืนยันว่า การบรรลุผลสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับการผสานเป้าหมายที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันภายในองค์การ

ในการผสานวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัตินั้น ศูนย์การวางแผนทางเทคโนโลยีระดับชาติ (National Center for Technology Planning) ได้จำแนกการผสานวิสัยทัศน์ออกเป็นลำดับขั้นตอน และถูกกำหนด

ไว้เป็นคุณลักษณะของผู้นำมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารประกอบด้วย (American Institute for Research. 2004: 18)

ลำดับที่ 1 ผู้นำต้องตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ (Realizes the importance of vision) เป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างให้เกิดขึ้น

ลำดับที่ 2 ผู้นำต้องมีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ (Sell that vision) ผู้นำต้องเขียนข้อความวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดเป็นสัญญาที่ต้องทำ ซึ่งในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้น ผู้นำต้องสามารถอธิบายให้เกิดความกระจ่างแจ้ง ทั้งแก่ผู้ร่วมงาน สมาชิกในชุมชน โดยการประกาศวิสัยทัศน์สู่สาธารณะ

ลำดับที่ 3 ผู้นำต้องพัฒนาวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติที่เป็นจริง (Make the vision reality) โดยการแปลงวิสัยทัศน์สู่แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับที่ 4 ผู้นำต้องมีการประเมินวิสัยทัศน์ว่าสามารถบรรลุถึงได้มากน้อยเพียงใด

ลำดับที่ 5 ผู้นำต้องมั่นในวิสัยทัศน์ หากเกิดการบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ผู้นำ อาจอาศัยชุมชนรอบโรงเรียนมาเป็นเครื่องช่วยธำรงวิสัยทัศน์ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (Sustain its momentum within the community)

ทั้งนี้ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้กล่าวถึงผู้นำลักษณะดังกล่าวว่า เป็นผู้นำแห่งการสร้างความสามารถ (Leader of capacity building) หรือสร้างผลสำเร็จให้เกิดขึ้นได้จากวิสัยทัศน์ของตน และได้กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทผู้นำแห่งการสร้างความสามารถ ไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างความสามารถ

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมสำหรับการใช้ ICT ในการเรียนรู้ | - กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย | - หลักฐานที่แสดงว่าครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ให้การสนับสนุน มีโอกาสร่วมตัดสินใจเพิ่มขึ้น |

ตาราง 3 (ต่อ)

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน | - ส่งเสริมให้เกิดระบบพี่เลี้ยงและการสอนระหว่างทีมงาน<br>- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายสนับสนุนการสอนในการตัดสินใจและการฝึกอบรมด้าน ICT ของทีมงาน<br>- การก่อตั้งคณะกรรมการเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง นักธุรกิจ นักเรียนและทีมงาน | - หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของผู้นำที่เพิ่มขึ้นโดยนักเรียน ผู้ปกครอง และครู |
| เพื่อสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความร่วมมือในการทำงาน | - ส่งเสริมความร่วมมือภายในชั้นเรียน ระหว่างชั้นเรียน โรงเรียน โดยครู นักเรียนและชุมชน<br>- เชื่อมประสานสัมฤทธิผลของบุคคลและของกลุ่ม ไปสู่การสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดผู้นำอย่างไม่เป็นทางการในสังคมของโรงเรียน | - หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของผู้นำที่เพิ่มขึ้น โดยนักเรียน ผู้ปกครองและครู |

ที่มา: Flanagen; & Jacobsen. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Online.

นอกจากแนวคิดของ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ยังสามารถพิจารณาได้จากกลยุทธ์ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล (Strategies for effective leadership) ในการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่การนำภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศของฮอวคคินส์และมาร์คัม (Hawkins; & Marcum. 2002: Online) ที่กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Artculate vision) เป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร ในการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แนนซ์ (Nance. 2003: Online) ที่ทำการวิจัยเรื่องผู้บริหารโรงเรียนของรัฐกับการสร้างนโยบายทางเทคโนโลยี (Public school

administrators and technology policy making) ซึ่งแนนซ์ให้เหตุผลสามประการในการอธิบายถึงความสำคัญของการนำวิสัยทัศน์สู่การสร้างนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนประกอบด้วย

เหตุผลประการที่หนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเข้าถึงผลที่เกิดจากวิสัยทัศน์ได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

เหตุผลประการที่สอง เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามีความสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับโอกาสที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างถูกต้อง

เหตุผลประการสุดท้าย เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้บริหารมองเห็นการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่นโยบายได้กว้างขวาง (Widespread) มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์นั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีคุณลักษณะของการผสานวิสัยทัศน์ ในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติจริง

**3.2 การเรียนรู้และการสอน (Learning and teaching)**

องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการเรียนการสอนนั้น ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้และสร้างทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสร้างความมั่นใจว่าการออกแบบหลักสูตรกลยุทธ์การเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ได้มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาส และกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการเรียนรู้และการสอนมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการที่ผู้นำสร้างกระบวนการให้ครูและนักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างความมั่นใจว่ามีการบูรณาการเทคโนโลยีเข้าไปในหลักสูตร กลยุทธ์การสอน และในบริบทของการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากขึ้น (The Knowledge Loom. 2011: Online) ทั้งนี้ครูและนักเรียนต่างก็ต้องการความสะดวกสบายและความเชื่อมั่นในอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ละวัน ผู้นำต้องสร้างความเท่าเทียมกัน (Equitable) ในการให้นักเรียนเข้าถึงซอฟแวร์ ฮาร์ดแวร์ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงระหว่างนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) อันแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบอย่างสูงยิ่งของผู้นำด้วย (American Institute for Research. 2004: 18)

คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ข้างต้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของแดรค และโร (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2543: 2–6; อ้างอิงจาก Drake; & Roe. 1986) ที่ขยายทักษะของผู้นำออกเป็น 5 ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางเทคนิค

และทักษะทางความรู้ความคิด โดยทักษะที่สะท้อนคุณลักษณะด้านการเรียนรู้และการสอน คือ ทักษะการศึกษาและการสอน (Educational and instruction skills) นั่นเอง ทั้งนี้เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้เสนอว่า ทักษะด้านการศึกษาและการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจการศึกษาแล้วย่อมจะบริหารให้มีประสิทธิผลได้โดยยาก ตลอดจนผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางการสอน (Instructional Leader) ด้วย

ทั้งนี้ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้กล่าวถึงผู้นำลักษณะดังกล่าวว่า เป็นผู้นำแห่งการให้สิทธิในการเรียนรู้ (Leader of entitlement) และได้กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทผู้นำแห่งการให้สิทธิในการเรียนรู้ไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการให้สิทธิในการเรียนรู้

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| ความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรทางเทคโนโลยีและโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน | การปรับเพิ่มโอกาสให้แก่นักเรียนทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่ม โดยให้นักเรียนสามารถวิพากษ์ในประเด็นของความเป็นธรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ ICT เพิ่มมากขึ้น | ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ประสบความสำเร็จด้าน ICT |
| การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย | - จัดให้มีการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ทั้งก่อนเข้าเรียน ช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน<br>- ให้บริการทางเทคโนโลยีแก่ผู้ปกครองที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน<br>- จัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสม น่าสนใจ สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ ปราศจากความลำเอียง | - การมีส่วนร่วมของนักเรียนทั้งชายและหญิงในชมรมเทคโนโลยีหรือการเป็นผู้นำของกลุ่ม<br>- การเพิ่มขึ้นของการใช้คอมพิวเตอร์ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเลิกเรียน |

ตาราง 4 (ต่อ)

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| การจัดการเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคล | - จัดให้ครูได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาเพิ่มขึ้น และดำรงความรู้นั้นไว้ตลอดไป<br>- จัดให้มีการเรียนรู้เทคโนโลยีที่เตรียมไว้อย่างสอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน<br>- พัฒนากระบวนการที่ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ทุกสถานที่ตามที่ต้องการ | - นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ โดยผู้บริหารมีบทบาทในการเป็นผู้นำเพื่อวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนรู้รวมถึงองค์ประกอบทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความต้องการ |

ที่มา: Flanagen; & Jacobsen. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Online.

นอกจากแนวคิดของ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ที่สะท้อนแนวคิดหลักของคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนแนวคิดของนักวิชาการอื่นๆ ที่นำเสนอไปข้างต้นแล้ว คุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน สามารถพิจารณาได้จากบริบทของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยของยี (Yee. 2000: Online) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง Image of school principals' information and communication technology leadership ลักษณะงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องของประเทศแคนนาดา นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ผลจากการสัมภาษณ์จำแนกคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอนออกเป็น 3 คุณลักษณะหลัก ดังนี้

คุณลักษณะแห่งการมุ่งการเรียนรู้สู่การสร้างวิสัยทัศน์ (Learning–focused envisioning) คุณลักษณะดังกล่าว อธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง โดยให้ความสำคัญกับผู้นำว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้ลงทุนทางความคิดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนและการเรียนรู้

คุณลักษณะแห่งการเรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทาย (Adventurous learning) คุณลักษณะดังกล่าว อธิบายความสำคัญของผู้บริหารว่า ต้องเป็นผู้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศจากผู้ร่วมงานและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จำนวนหนึ่งระบุว่า ผู้บริหารถูกคาดหวังว่า ต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับหนึ่ง เนื่องจากหากผู้บริหารไม่เรียนรู้ที่จะสร้างทักษะด้วยตนเอง จะเกิดความไม่เข้าใจในการบูรณาการสู่การเรียนการสอน

คุณลักษณะแห่งการถ่ายทอดความรู้อย่างอดทน คุณลักษณะดังกล่าว อธิบายลักษณะผู้บริหารว่า ต้องอยู่ใกล้ชิดกับห้องเรียน และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน ภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรผู้มีองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT literacy)

งานวิจัยของคอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) ซึ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของครูใหญ่ในมลรัฐต่างๆ จำนวน 45 มลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า รัฐต่างๆมีความพยายามที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้มีการอำนวยความสะดวก การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลาย การใช้เทคโนโลยีที่มีตรงกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิด การตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหาให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ยกระดับการเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการเรียนรู้และการสอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างทักษะ กระบวนการในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างความมั่นใจในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปในหลักสูตร กลยุทธ์การสอน และในบริบทของการเรียนรู้ รวมทั้งความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรทางเทคโนโลยี และโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม

**3.3 ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญในวิชาชีพ (Productivity and professional practice)**

องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพนั้น มุ่งเน้นความสามารถของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอเป็นกิจวัตรปกติมีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพอันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ ซึ่งหมายถึงความเป็นองค์การวิชาชีพต้นแบบในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณามาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (National Educational Technology Standard for Administrators: NETS-A) พบว่า ได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารควรมีการดำเนินการดังนี้ (International Society for Technology in Education. 2002: Online)

1. การกำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกิจวัตรปกติ

2. การสร้างทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในองค์การเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ เพื่อสร้างผลิตภาพของงาน

3. การให้การช่วยเหลือทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ โดยการสร้างโอกาสการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ แก่ผู้ที่นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการเรียนการสอน

4. การเข้ามามีส่วนร่วม (Take part in) ในการพัฒนาแหล่งทรัพยากรทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน (Sustained professional development)

ทั้งนี้ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้กล่าวถึงผู้นำลักษณะดังกล่าวว่า เป็นผู้นำแห่งการสร้างเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพ และได้กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทแห่งผู้นำแห่งการสร้างเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพ ดังตาราง 5

ตาราง 5 เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพ

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| ครูได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาและฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง | พัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (personal ICT skills) โดยการนำเสนอข่าวสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นประจำ | การเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในการใช้เวลาเพื่อการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน |
| ครู นักเรียน ทีมงาน สนับสนุน และผู้ปกครองได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่มีความหมาย | - ให้รางวัลตอบแทนแก่ครูที่พัฒนานวัตกรรมใหม่<br>- สร้างโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพแก่ทีมงานและครูอย่างเหมาะสม โดยวางแผนพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ | - นักเรียนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ<br>- ทักษะด้าน ICT ของครู ทีมงาน และนักเรียน ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น |

ตาราง 5 (ต่อ)

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาการร่วมงานกับผู้อื่นและใช้เทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ | - พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรวิชาชีพที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนทั้งที่ใช้และไม่ใช้ ICT<br>- จัดหาครูมาสอนแทนในการพัฒนาวิชาชีพ<br>- การดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้าน ICT<br>- จัดซื้อโปรแกรมเพื่อเพิ่มโอกาสสูงสุดในการเรียนรู้<br>- ใช้เทคโนโลยีในการจัดเตรียมแผนการเรียนสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล<br>- สรุปผลลัพธ์จากแผนระยะยาวด้าน ICT | มีการบูรณาการ ICT เข้าในหลักสูตรแกนกลางมากขึ้น |

ที่มา: Flanagen; & Jacobsen. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Online.

คอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) แสดงทัศนะว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านผลิตภาพและการปฏิบัติทางวิชาชีพมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นกิจวัตรประจำวัน มีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สร้างทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในองค์การเพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางาน สร้างผลิตภาพของงาน สร้างโอกาสการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพและเป็นต้นแบบในการนำเทคโนโลยีมาใช้

นอกจากแนวคิดข้างต้นแล้ว ผู้นำควรต้องสร้างความมั่นใจว่าได้มีการนำกระบวนการฝึกอบรมการนำเทคโนโลยีสู่การปฏิบัติ และการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเข้ามาในแผนปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพด้วย (The Knowledge Loom. 2011: Online) คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สามารถพิจารณาได้จากปฏิบัติการในเชิงวิชาชีพ (Professional action) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังภาพประกอบ 2 (Professional Review and Development. 2002: online)

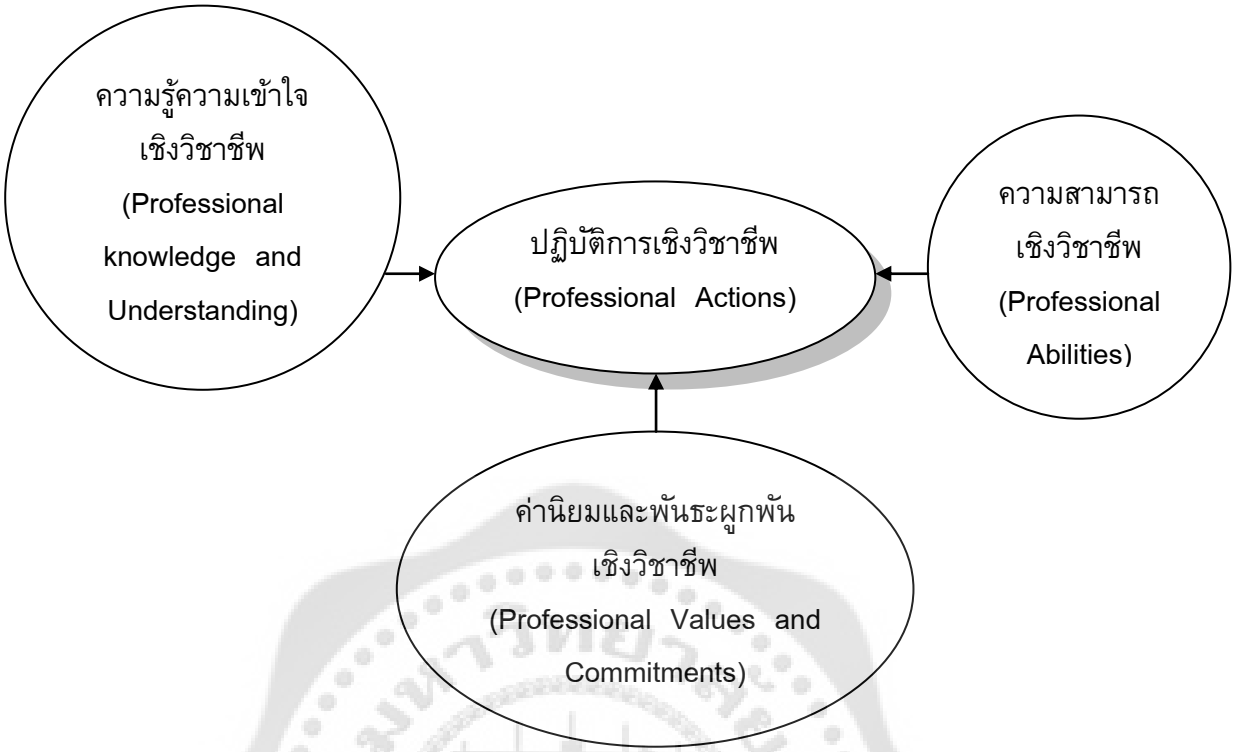


ภาพประกอบ 2 ปฏิบัติการวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียน

ที่มา : Professional Review and Development. (2002). *Continuing Professional Development for Educational Leader.* Online

จากภาพประกอบที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ปฏิบัติการเชิงวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมี 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเชิงวิชาชีพที่ผู้บริหารต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวครูและบุคลากร ความสามารถเชิงวิชาชีพอันเป็นผลมาจากการฝึกอบรมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้การดูแลช่วยเหลือ การสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหาร และค่านิยมและพันธะผูกพันเชิงวิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารต้องสร้างให้ครูและบุคลากรเกิดความตระหนักความเชื่อมั่นในพลังของเทคโนโลยีสารสนเทศ ว่าสามารถสร้างโอกาสในการเรียนรู้และลดช่องว่างระหว่างเมืองและชนบทหรือช่องว่างระหว่างบุคคลได้ คุณลักษณะทั้ง 3 องค์ประกอบจะนำไปสู่การสร้างผลิตภาพ อันหมายถึงผลลัพธ์ด้านความก้าวหน้าของผู้เรียน ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในท้ายที่สุด

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพนั้น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ

**3.4 การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ (Support management and operation)**

องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัตินั้น มุ่งเน้นความสามารถในการชักนำ โน้มน้าว และส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้การบริหารจัดการของผู้บริหาร สู่ระบบบริหารงานโรงเรียนที่เชื่อมโยงไปสู่การจัดการเรียนรู้ ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถจัดการให้เกิดความเข้ากันได้หรือผสมกลมกลืนระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและนโยบาย ตลอดจนการกระจายงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

ผู้นำต้องสร้างระบบสนับสนุน ส่งเสริม ที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการผลิตชิ้นงานที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น และคอยใส่ใจดูแลให้ความต้องการนั้นดำรงอยู่ตลอด โดยในการสนับสนุนให้ครูพยายามนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียน ต้องพิจารณาถึงความพยายามชักนำโน้มน้าวผู้ที่ไม่เต็มใจหรือลังเลในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วย (The Knowledge Loom. 2011: Online) ทั้งนี้องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ ตามมาตรฐานระดับชาติทางเทคโน โลยีทางการศึกษาสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย (International Society for Technology in Education. 2002: Online)

4.4.1 การจัดการให้เกิดความเข้ากันได้หรือผสมกลมกลืนระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและนโยบาย

4.4.2 การกระจายงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆในการปฏิบัติตามแผนเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

4.4.3 การบูรณาการแผนเทคโนโลยีสู่แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาอื่น ๆ ของโรงเรียนโดยความตระหนักถึงอำนาจและพลังจากการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีใหม่

4.4.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสนับสนุนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนมาใช้แทนระบบเดิมทันทีที่มีความต้องการ

ทั้งนี้ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้กล่าวถึงผู้นำลักษณะดังกล่าว ในประเด็นของการจัดการทรัพยากร ตลอดจนการประสานงานกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการเทคโนโลยี ในฐานะผู้นำชุมชน โดยได้กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการจัดการทรัพยากรและผู้นำชุมชน

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| เพื่อจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการบรรลุผลสำเร็จทางเทคโนโลยีให้แก่ครูและนักเรียน | - พัฒนาแผนเทคโนโลยีซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดซื้อ แผนบำรุงรักษา และแผนการจัดหาอุปกรณ์ทดแทน<br>- วางระบบสายเพื่อสร้างเครือข่ายสำหรับอาคารตลอดจนขยายเครือข่ายสู่ห้องเรียน<br>- ลดการใช้โปรแกรมคัดกรองและโปรแกรมรักษาความปลอดภัยที่อาจจำกัดความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของนักเรียนตลอดจนการดาวน์โหลดโปรแกรมที่จำเป็น | - นักเรียนและครูสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางเทคโนโลยีตามที่ต้องการได้<br>- นักเรียนสามารถบันทึกข้อมูล ดาวน์โหลด และแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูลได้ทันที |
| เพื่อดึงชุมชนเข้ามาสนับสนุนการบูรณาการ ICT ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ | - สำรวจหุ้นส่วนทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางเทคโนโลยี<br>- จัดสารสนเทศทางเทคโนโลยีหรือข่าวสารทางการศึกษาแก่ชุมชน | ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนอย่างเพียงพอ |
| ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน | - ให้บริการทางเทคโนโลยีแก่ผู้ปกครองที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน<br>- นำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือเป็นคณะกรรมการเทคโนโลยีของโรงเรียน | ผู้ปกครองมีความเข้าใจและให้การสนับสนุนในการริเริ่มพัฒนาเทคโนโลยี |

ตาราง 6 (ต่อ)

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| ขยายการเรียนรู้ของนักเรียนจากโรงเรียนไปสู่ชุมชน และจากชุมชนไปสู่สังคมที่กว้างขวางมากขึ้น | - พัฒนาเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของนักเรียน เป้าหมายโรงเรียน ตลอดจนปฏิทินกิจกรรมและจัดให้มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการตั้งคำถาม<br>- พัฒนาโครงการความร่วมมือสื่อสารทางไกล การติดต่อสัมพันธ์ทาง e-mail เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้ทางไกล<br>- สนับสนุนให้เกิดรูปแบบการใช้งานคอมพิวเตอร์ที่สร้างสรรค์ ยืดหยุ่น เพื่อเพิ่มการเข้าถึงของนักเรียนให้มากขึ้น | - จำนวนของประเด็นที่ได้รับความนิยมบนเว็บไซต์ของโรงเรียน<br>- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในโครงการความร่วมมือสื่อสารทางไกล |

ที่มา: Flanagen; & Jacobsen. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Online.

ผลการวิจัยของ AIR (American Institute for Research. 2004: 23) ที่ระบุว่า การสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนถึงร้อยละ 22 ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง หากการบูรณาการเทคโนโลยีได้รับการส่งเสริม มีการจัดระบบบริหารจัดการและสนับสนุนด้านทรัพยากรจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จนสามารถนำสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ (Availability) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปในทางบวก

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัตินั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการชักนำ โน้มน้าว และส่งเสริม

บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียน และการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

**3.5 การวัดและประเมินผล (Assessment and evaluation)**

หัวใจสำคัญของมโนทัศน์เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผลนั้น ผู้นำต้องสามารถพัฒนาระบบการประเมินการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์และแปรผลการวิเคราะห์ ตลอดจนการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะนำไปสู่การบริหารและจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่ตั้งไว้

องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผล มุ่งเน้นความสำคัญของมโนทัศน์ 2 ประการ ประกอบด้วย (American Institute for Research. 2004: 20)

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลตามแบบประเพณีนิยมและการประเมินความสำเร็จต่างๆ
2. การประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในประเด็นของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลนั้น กล่าวได้ว่าการวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมเป้าหมายของผู้นำในการใช้กระบวนการวัดและประเมินผล เพื่อประกอบการตัดสินใจพัฒนางานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือนั่นเอง ทั้งนี้มาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (NETS-A) ได้นำเสนอคุณลักษณะด้านการวัดและการประเมินผลของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้ (International Society for Technology in Education. 2002: Online)

ก. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล แปรผลการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การสร้างข้อสรุปเพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาการสอนและการเรียนรู้

ข. ใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูเป็นรายบุคคล

ค. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวินิจฉัยและประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน

สำหรับการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความแตกต่างจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมิน แต่ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากเป็นการย้อนกลับไปประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินอีกครั้งหนึ่ง (Anderson; & Dexter. 2000: 26) โดยวีระ สุภากิจ (2539: 331-332) ได้กล่าวถึงการประเมินสารสนเทศว่า ประกอบด้วย การประเมินการจัดระบบสารสนเทศ

การนำเสนอผลงานสารสนเทศ การพัฒนางานสารสนเทศ และการนำไปใช้ในการจัดการ การบริหาร และการวางแผน

งานวิจัยของดอนเลวี (Donlevy. 2004: 213-217) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมตัวรับอนาคตของผู้นำ ที่ต้องบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (NETS-A) ทั้ง 6 มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานที่ 5 มุ่งเน้นความสามารถของผู้บริหารในการใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผลการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลผล นำเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งที่ดอนเลวีได้เสนอแนะเป็นแนวทางในการเตรียมตัวรับอนาคต คือ การประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดโปรแกรมเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้นำ โดยต้องมีการประเมินทักษะการริเริ่มด้านเทคโนโลยีของผู้นำ ซึ่งไม่ได้มุ่งไปที่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีของผู้บริหาร แต่มุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นก่อนเป็นเบื้องต้น

คอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) แสดงทัศนะว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านการวัดและการประเมินผล ผู้นำต้องสามารถใช้เทคโนโลยีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยและประเมินระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา และประเมินคุณภาพของเทคโนโลยี ที่ใช้ในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบการประเมินการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ แปลผลการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การสร้างข้อสรุป ตลอดจนการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในโรงเรียน

**3.6 ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม (Social, legal and ethics issues)**

องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรมนั้น ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบริบทต่างๆ กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญา และความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเด็นด้านสังคม กฎหมาย และจริยธรรม นับเป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสำหรับผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียน เนื่องจากยุคข้อมูลข่าวสารและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ต้องอาศัยนวัตกรรมในการคุ้มครองข้อมูลและข้อตกลงรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสาร

เพื่อสร้างหลักประกันว่าจะสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และมีประสิทธิผล (The Knowledge Loom. 1999: Online) สิ่งที่ผู้นำต้องใส่ใจจึงประกอบด้วย การกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานและตัวผู้นำเอง ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสม คำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ การคุ้มครองข้อมูลสารสนเทศ และทรัพย์สินทางปัญญา (American Institute for Research. 2004: 24)

ทั้งนี้ ฟลานาเก็นและจาคอบเซ็น (Flanagen; & Jacobsen. 2003: Online) ได้กล่าวถึงผู้นำลักษณะดังกล่าว ในประเด็นของการสร้างระบบความร่วมมือ ความปลอดภัยในเครือข่ายข้อมูลของโรงเรียน และได้กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังตาราง 7

ตาราง 7 เป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามบทบาทของผู้นำแห่งการสร้างระบบความร่วมมือ ความปลอดภัยในเครือข่ายข้อมูลของโรงเรียน

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| เพื่อพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ช่วยสนับสนุนการสืบค้นและสร้างความร่วมมือ | - ส่งเสริมการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างระมัดระวัง และดูแลการใช้งานคอมพิวเตอร์ของนักเรียน<br>- สร้างระบบที่ทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆสามารถให้บริการตามปกติ | อุปกรณ์ต่าง ๆอยู่ในสภาพที่ดีในการใช้งาน |
| เพื่อพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ช่วยสนับสนุนการสืบค้นและสร้างความร่วมมือ | - ส่งเสริมการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างระมัดระวัง และดูแลการใช้งานคอมพิวเตอร์ของนักเรียน<br>- สร้างระบบที่ทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆสามารถให้บริการตามปกติ | อุปกรณ์ต่าง ๆอยู่ในสภาพที่ดีในการใช้งาน |
| เพื่อพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ช่วยสนับสนุนการสืบค้นและสร้างความร่วมมือ | - ส่งเสริมการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างระมัดระวัง และดูแลการใช้งานคอมพิวเตอร์ของนักเรียน<br>- สร้างระบบที่ทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆสามารถให้บริการตามปกติ | อุปกรณ์ต่าง ๆอยู่ในสภาพที่ดีในการใช้งาน |

ตาราง 7 (ต่อ)

| เป้าหมาย | ภาระงาน | ตัวชี้วัดความสำเร็จ |
|---|---|---|
| เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ได้ทันทีที่ต้องการ | - ติดตั้งระบบการบันทึกไฟล์ข้อมูล และระบบการแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูลพิเศษที่ทำให้นักเรียนสามารถร่วมใช้งานได้ทันที<br>- จัดให้ครูมีส่วนในการสร้างข้อตกลงในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายตลอดจนสัญญาในการบำรุงรักษา | ครูมีการใช้เทคโนโลยีการบันทึกข้อมูล เก็บรักษา วางแผนการจัดการเรียนการสอน และการติดต่อสื่อสาร |

ที่มา: Flanagen; & Jacobsen. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Online.

คอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) แสดงทัศนะว่า ภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรมมีขอบข่ายครอบคลุมถึงการสร้างความมั่นใจว่ามีการเข้าถึงเทคโนโลยีให้กับนักเรียน ให้มีการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ความปลอดภัยในสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

ผู้บริหารโรงเรียนต้องศึกษาและทำความเข้าใจในบริบทของไทย ประกอบไปด้วยสาระเกี่ยวกับกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554: ออนไลน์) ดังนี้

**กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Transactions Law)** จัดทำขึ้นเพื่อรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เสมอด้วยกระดาษ อันเป็นการรองรับนิติสัมพันธ์ต่างๆ ซึ่งแต่เดิมอาจจะจัดทำขึ้นในรูปแบบของหนังสือให้เท่าเทียมกับนิติสัมพันธ์ รูปแบบใหม่ที่จัดทำขึ้นให้อยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมตลอดทั้งการลงลายมือชื่อในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการรับฟังพยานหลักฐานที่อยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

**กฎหมายเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signatures Law)** จัดทำขึ้นเพื่อรับรองการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยกระบวนการใดๆ ทางเทคโนโลยีให้เสมอด้วยการลงลายมือชื่อธรรมดา อันส่งผลต่อความเชื่อมั่นมากขึ้นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดให้มีการกำกับดูแลการให้บริการ เกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนการให้ บริการอื่น ที่เกี่ยวข้องกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

**กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (National Information Infrastructure Law)** จัดทำขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ อันได้แก่ โครงข่ายโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ สารสนเทศทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศสำคัญอื่นๆ อันเป็นปัจจัยพื้นฐาน สำคัญในการพัฒนาสังคม และชุมชนโดยอาศัยกลไกของรัฐ ซึ่งรองรับเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 ในการกระจายสารสนเทศให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน และนับเป็นกลไกสำคัญในการช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการปกครองตนเองพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน และนำไปสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

**กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Law)** จัดทำขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการรับรองสิทธิและให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งอาจถูกประมวลผล เปิดเผยหรือเผยแพร่ถึงบุคคลจำนวนมากได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วโดยอาศัยพัฒนาการทางเทคโนโลยีจนอาจก่อให้เกิดการนำข้อมูลนั้นไปใช้ในทางมิชอบอันเป็นการละเมิดต่อเจ้าของข้อมูล ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการรักษาดุลยภาพระหว่างสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร และความมั่นคงของรัฐ

**กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (Computer Crime Law)** จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำผิดต่อระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบข้อมูล และระบบเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของสังคม

**กฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Funds Transfer Law)** จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดกลไกสำคัญทางกฎหมายในการรองรับระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นการโอนเงินระหว่างสถาบันการเงิน และระบบการชำระเงินรูปแบบใหม่ในรูปของเงินอิเล็กทรอนิกส์

หลักการของกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศข้างต้น เป็นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับกุลยทธ์สำหรับการพัฒนาภายใต้กรอบนโยบาย IT2020 อาทิ กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และกฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่ความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย โดยมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางการเงินและการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับ

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะกำหนดกรอบของการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเป็นการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภคในยุคที่การส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น และหากมีการกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ทั้งต่อปัจเจกชน หรือองค์การต่างๆ ก็มีกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่กำหนดฐานความผิดและสามารถลงโทษผู้ก่ออาชญากรรมในรูปแบบใหม่ได้ ซึ่งจะเป็นกฎหมายรากฐานที่สำคัญที่จะทำให้สังคมสารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือและปลอดภัยต่อผู้ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากผู้ใช้คำนึงถึงประเด็นทางจริยธรรม ผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม และไม่ล่วงละเมิดข้อกำหนดของกฎหมาย หรือความมีวินัยในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2541: 29) นอกจากนี้ การที่มีกฎหมายหนึ่งที่จะเป็นเครื่องทั้งของภาครัฐและประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศร่วมกัน อันจะนำไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในท้ายที่สุด

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรมนั้น ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

## 4. ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวแปรต้น

ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยได้จำแนกเป็น ตำแหน่งและประสบการณ์

**ตำแหน่งการบริหาร** โดยผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของตำแหน่งการบริหาร หมายถึง ตำแหน่งในการบริหารงานในโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่อยู่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดตำแหน่งในการบริหารไว้ 8 ประเภท คือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ เพื่อนำไปประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่นำตำแหน่งการบริหารมานำเสนอพอสังเขป ดังนี้

ปราณี อนุรักษ์อาชากุล (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาในโครงการ “หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน” กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตำแหน่งงาน ระดับช่วงชั้นที่จัดการศึกษา

และขนาดโรงเรียน พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระดับช่วงช่วงชั้นที่จัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระดับช่วงช่วงชั้นที่จัดการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ถาวร ศรีเกตุ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 4 งาน คือ งานบริหารหลักสูตร งานการสอนและการจัดการเรียนการสอน งานนิเทศการสอน และงานวัดและประเมินผลการเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน จำแนกตามระดับช่วงชั้น ประสบการณ์ในการสอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ตามระดับช่วงชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุบิน แสงระคู (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ขนาดของสถานศึกษา และประเภทของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ตามตำแหน่งหน้าที่ ขนาดของสถานศึกษา และประเภทของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

**ประสบการณ์** โดยผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของประสบการณ์ หมายถึง จำนวนปีที่ผู้บริหารระดับกลางปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่อยู่โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนปีของประสบการณ์ไว้ 3 ระดับ คือ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ 5-10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี เพื่อนำมาใช้ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่นำประสบการณ์มานำเสนอพอสังเขป ดังนี้

สุพรรณี มาตรโพธิ์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านมุ่งเกณฑ์ ด้านมุ่งงาน ด้านมุ่งสัมพันธ์ และด้านมุ่งประสาน และเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นราย 5 ด้านจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการบริหารงาน และลักษณะงานที่ปฏิบัติพบว่า ผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีภาวะผู้นำด้านมุ่งเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านมุ่งงาน ด้านมุ่งสัมพันธ์ และด้านมุ่งประสานอยู่ในระดับมาก และพบว่า

ผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน มีภาวะผู้นำด้านมุ่งเกณฑ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

สุรชัย ทองทวี (2550: 155) จากงานวิจัยเรื่องการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหารพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี มีการรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน น้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารอยู่ระหว่าง 5-10 ปี และเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไมตรี คงนุกูล (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติคินเดดกรุงเทพตามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนใน 6 ด้าน คือ การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ การมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้ การให้คุณค่า และความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์ การเป็นนักสื่อสารและนักฟัง การมีพฤติกรรมเชิงรุก และการเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยง เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามประสบการณ์การบริหาร และภูมิลำเนา และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาพบว่าไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งและประสบการณ์ที่นำเสนอไปข้างต้นนั้นมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะ ภาวะผู้นำ การบริหารงาน และการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

## 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของเรื่องที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางที่นักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้วทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

**5.1 งานวิจัยในประเทศ**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 30-32) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ และได้นำเสนอลักษณะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศไว้โดยผู้บริหารต้องยอมรับว่า เทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารยุคใหม่ต้องมีความเป็นผู้นำ (leadership) ที่ดี จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ในธรรมนูญโรงเรียน กำหนดแผนการใช้เทคโนโลยีที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำเพื่อชุมชนเห็นคล้อยตามด้วย ในการสนับสนุนโรงเรียน ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟแวร์ (Software) และพีเพิลแวร์ (People ware)

ในการจัดหาฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟแวร์ (Software) นั้น สามารถจัดหาได้หลายวิธี แล้วแต่กลวิธีและความสามารถของแต่ละโรงเรียน กลวิธีการได้มา ได้แก่ จากงบประมาณต้นสังกัด การระดมทรัพยากรจากทุกส่วน การขอรับบริจาค การเช่าซื้อ การจัดกิจกรรมการกุศล เป็นต้น ประเด็นสำคัญ คือ ฮาร์ดแวร์และซอฟท์แวร์ที่ได้มาต้องใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับการบริหารเทคโนโลยีในโรงเรียน ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 3 ประการ คือ

1) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้บริหารและคณะครูต้องพัฒนาตนเอง สร้างเจตคติที่ดีต่อความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะผู้บริหารในฐานะผู้นำต้องสร้างความมั่นใจให้กับครู และแนวทางแก้ไขเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ เช่น บางโรงเรียนผู้บริหารจะไม่รับพิจารณางานที่เขียนหรือพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดา จะรับเฉพาะงานที่พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อบังคับให้ครูและนักเรียนใช้คอมพิวเตอร์เป็น

2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้จะต้องคำนึงว่า จะนำมาใช้เพื่ออะไร ต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นอันดับแรก ผู้บริหารต้องกำหนดหลักสูตร การใช้หลักสูตรออนไลน์ หลักสูตรที่ใช้กับคอมพิวเตอร์หรือใช้กับอินเตอร์เน็ต จะต้องใช้ระบบการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ต้องมีการปรับปรุง ผู้บริหารต้องจัดเตรียม Server ของแต่ละหมวดวิชา เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน เมื่อต้องการทราบเรื่องอะไรก็สามารถคลิกดูได้นักเรียนจะมีความภาคภูมิใจที่ครูไม่ทอดทิ้ง แม้จะอยู่ที่บ้านก็สามารถเชื่อมโยงกันได้ตลอดเวลา นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสะดวกรวดเร็ว เป็นระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Digital library) รวมทั้งการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) จากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ การวัดผลประเมินผล ดังเช่นตัวอย่างของโรงเรียนสายน้ำผึ้ง นักเรียนสามารถเข้าสอบพร้อมๆ กันครั้งละหลายร้อยคน และทราบผลการสอบในเวลาอันรวดเร็ว

3) การบริหารเทคโนโลยีเพื่อการบริหาร ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ความเชื่อมโยงของงานแต่ละงานในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานบริหารบุคคล กิจการนักเรียน งานธุรการ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานอื่นๆ โดยนำระบบการจัดการสารสนเทศ (Management information system: MIS) เข้ามาใช้ทำให้เกิดความคล่องตัว เมื่อชุมชน ผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่นเข้ามาติดต่อประสานงานจะทำให้กระบวนการต่างๆ เสร็จสิ้นลงอย่างรวดเร็ว ถือเป็นการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นอกจากนั้นโรงเรียนอาจจัดสร้าง Website เพื่อประชาสัมพันธ์เกียรติภูมิโรงเรียนในอีกทางหนึ่งได้อีกด้วย

วรรณา หุ่นพานิชย์ (2549: 104-105) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการบริหารงาน การเรียนการสอน และการสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการบริหารงาน การเรียนการสอน และการสนับสนุนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากตามลำดับ

นิคม นาคอ้าย (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ 2)การเรียนรู้และการสอน 3) ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ 4) การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ 5) การวัดและประเมินผล 6) ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 6 คุณลักษณะมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพเป็นลำดับแรก รองลงมาคือคุณลักษณะการเรียนรู้และการสอน ส่วนคุณลักษณะที่มีความสำคัญลำดับสุดท้ายคือ คุณลักษณะประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

ชวลิต เกิดทิพย์, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, วสันต์ อติศัพย์. (2552: online). ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กฎระเบียบและจริยธรรม 2) การรู้เทคโนโลยีการศึกษา 3) การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี 4)ค่านิยมและจิตสำนึกต่อองค์กรและสังคม 5) ความรู้ความสามารถพิเศษทางเทคโนโลยี 6) บุคลิกภาพ 7) การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการศึกษา 8) ภูมิหลังทางสังคม 9) การประเมินและการนิเทศ อยู่ในระดับมาก

บรรจบ บุญจันทร์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนการสอน 2) การบริหารงาน 3) การวัดผลและการประเมินผล 4) จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละปัจจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

มีเพียงปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยีที่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า ทุกปัจจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์เป็นผู้บริหาร พบว่า ปัจจัยด้านการบูรณาการเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 1–9 ปี และ กลุ่มประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 19–40 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกปัจจัย 2) โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบสุดท้ายมีค่าสถิติดังนี้ $X^2$ =59.14, df=69, P-value=0.79558, RMSEA=0.000, CN=819.4895, GFI = 0.9850, AGFI=0.9704 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยี ปัจจัยวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ปัจจัยการบูรณาการเทคโนโลยี และปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยี 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยีที่ส่งผ่านปัจจัยการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยีและปัจจัยการบูรณาการเทคโนโลยี และปัจจัยการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยีที่ส่งผ่านปัจจัยการบูรณาการเทคโนโลยี และ 3) อิทธิพลรวมมี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ปัจจัยการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยี ปัจจัยการบูรณาการเทคโนโลยี และปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยี

**5.2 งานวิจัยต่างประเทศ**

แอนเดอร์สัน และเด็กซ์เตอร์ (Anderson; & Dexter. 2000: 3) ทำวิจัยในเรื่อง School technology leadership: Incidence and impact พบว่า การผสานวิสัยทัศน์เป็นจุดเน้นสำคัญของผู้บริหารในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ผลจากการวิจัยของแอนเดอร์สันและเด็กซ์เตอร์ ยืนยันว่า การบรรลุผลสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับการผสานเป้าหมายที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันภายในองค์การ

ยี (Yee. 2000: Online) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง Image of School Principals' Information and Communication Technology Leadership ลักษณะงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ของประเทศแคนนาดา นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยใช้ผลจากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่คุณลักษณะผู้นำได้หลายหมวดหมู่ โดยคุณลักษณะในหมวดหมู่ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอนนั้น ยีได้จำแนกออกเป็น 3 คุณลักษณะหลัก คือ คุณลักษณะแห่งการมุ่งการเรียนรู้สู่การสร้างวิสัยทัศน์ คุณลักษณะแห่งการเรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทาย และคุณลักษณะแห่งการถ่ายทอดความรู้อย่างอดทน

แนนซ์ (Nance. 2003: Online) ทำการวิจัยเรื่องผู้บริหารโรงเรียนของรัฐกับการสร้างนโยบายทางเทคโนโลยี (Public School Administrators and Technology Policy Making) ผลการทดสอบ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่หนึ่ง พบว่า ความปรารถนา (Desired) ของผู้บริหารในการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการปฏิบัติจริงในการสร้างนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถาบันวิจัยแห่งอเมริกา (American Institute for Research. 2004: 23) ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษาระยะเริ่มต้น ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนการจัดการและการปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาถึงร้อยละ 22 ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยหากการบรูณาการเทคโนโลยีได้รับการส่งเสริม มีการจัดระบบบริหารจัดการและสนับสนุนด้านทรัพยากรจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จนสามารถนำสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ (Availability) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปในทางบวก

สมาคมเครือข่ายโรงเรียน (CoSN. 2004: 1-3) ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำและบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ส่งผลต่อการงบประมาณทางเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน ข้อค้นพบหลักจากการวิจัยบ่งชี้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) และการสนับสนุนที่แข็งแกร่งของชุมชน ส่งผลต่อความยั่งยืนของโครงการเทคโนโลยีในโรงเรียนและยังช่วยเสริมด้านงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย นอกจากนั้น ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนร้อยละ 85 เห็นว่า ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ เป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการ ซึ่งตรงกันข้ามกับประเด็นของทักษะและการจัดการสารสนเทศ ซึ่งผลการวิจัยระบุว่า นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการเพียงร้อยละ 14

ดอนเลวี (Donlevy. 2004: 213-217) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมตัวรับอนาคตของผู้นำที่ต้องบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (NETS-A) ทั้ง 6 มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานที่ 5 มุ่งเน้นความสามารถของผู้บริหารในการใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผลการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลผล นำเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งที่ดอนเลวีได้เสนอแนะเป็นแนวทางในการเตรียมตัวรับอนาคต คือ การประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดโปรแกรมเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้นำ โดยต้องมีการประเมินทักษะการริเริ่มด้านเทคโนโลยีของผู้นำ ซึ่งไม่ได้มุ่งไปที่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีของผู้บริหาร แต่มุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นก่อนเป็นเบื้องต้น

คอซโลสกี (Kozloski. 2006: online) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของครูใหญ่ในมลรัฐต่างๆ จำนวน 45 มลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า รัฐต่างๆ ดังกล่าวได้กำหนดมาตรฐานทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในปัจจุบัน กล่าวคือ มีความพยายามที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามมาตรฐานที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ ในขณะที่ภาคธุรกิจมีความต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีเข้าร่วมทำงาน ความคาดหวังและความต้องการเหล่านี้จะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารเห็นความสำคัญและจะต้องส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ 2) การเรียนรู้และการสอน 3) ผลิตภาพและการปฏิบัติทางวิชาชีพ 4) การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินการ 5) การวัดและการประเมินผล 6) ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และประเด็นทางจริยธรรม

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่นำเสนอไปข้างต้น มุ่งเน้นคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร ประกอบกับบทบาท พฤติกรรมต่าง ๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในการบริหาร

# บทที่ 3
# วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยวิธีการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

## 1. การกำหนดประชากรในการวิจัย

**ประชากร**

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระศิลปะ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศจำนวน 21 โรงเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 168 คน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ตำแหน่ง และประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ (นิคม นาคอ้าย. 2549: 58-79) ที่ได้จำแนกคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

## 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

2. นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ กำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ และสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมตามขอบเขต และนิยามศัพท์ที่ศึกษา พร้อมทั้งตรวจสำนวนภาษาที่ใช้ในการทำแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

4.1 ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 5

4.2 ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ประจำภาควิชาวัดและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.4 ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.5 ดร.นิคม นาคอ้าย รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากนั้นคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6–1.0

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนดีศรีตำบลจังหวัดอ่างทอง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient. 1990: 204) ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

7. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

## 4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำนวน 168 คน

2. ผู้วิจัยเดินทางด้วยตนเองไปยังโรงเรียนในฝันที่เป็นประชากรในการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 168 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไป 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป

## 5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

**การจัดกระทำข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส (Coding) ให้คะแนนโดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 เมื่อผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะมากที่สุด

4 เมื่อผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะมาก

3 เมื่อผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะปานกลาง

2 เมื่อผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะน้อย

1 เมื่อผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 บันทึกข้อมูลลงในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

**การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่งและประสบการณ์ จำนวน 2 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองทั้ง 6 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ตามเกณฑ์การแบ่งระดับของเบสท์ (Best. 1981) ดังนี้

4.50–5.00 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มาก

2.50–3.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์น้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด

## 6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรของโรวิเนลลี่และเฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton; อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540: 117)

1.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยสัมประสิทธิ์แอลฟา($\alpha$-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach. 1990: 204)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\mu$)

2.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma$)

3. สถิติเปรียบเทียบ

3.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งที่ต่างกัน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One–Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Sheffe' Methods)

3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามประสบการณ์ที่ต่างกัน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One–Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Sheffe' Methods)

# บทที่ 4
# ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่น จำนวน 21 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 168 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามตามจำนวนและสมบูรณ์ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

## สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ดังนี้

| | | |
|---|---|---|
| N | แทน | จำนวนประชากร |
| $\mu$ | แทน | ค่าเฉลี่ย |
| $\sigma$ | แทน | ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน |
| Df | แทน | ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom) |
| F | แทน | ค่าสถิติใช้ในการพิจารณาการแจกแจงเอฟ (F-Distribution) |
| SS | แทน | ผลรวมของส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares) |
| MS | แทน | ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Mean Squares) |
| P | แทน | ค่าความน่าจะเป็นที่มีโอกาสมีนัยสำคัญทางสถิติ |
| * | แทน | ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 |
| ** | แทน | ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 |

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์

## ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์

| ข้อมูลทั่วไป | จำนวน | ร้อยละ |
|---|---|---|
| ตำแหน่ง | | |
| หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี | 21 | 12.5 |
| หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ | 21 | 12.5 |
| รวม | 168 | 100 |
| ประสบการณ์ | | |
| น้อยกว่า 5 ปี | 40 | 23.8 |
| 5 – 10 ปี | 31 | 18.5 |
| มากกว่า 10 ปี | 97 | 57.7 |
| รวม | 168 | 100 |

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.7 รองลงมามีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 และประสบการณ์ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.5

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ผลปรากฏดังตาราง 9-17

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองโดยรวม

| คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|
| 1. ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | 4.03 | .76 | มาก |
| 2. การเรียนรู้และการสอน | 3.90 | .91 | มาก |
| 3. ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | 3.98 | .82 | มาก |
| 4. การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ | 3.85 | .86 | มาก |
| 5. การวัดและประเมินผล | 3.51 | 1.04 | มาก |
| 6. ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม | 3.67 | 1.04 | มาก |
| รวม | 3.82 | .91 | มาก |

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=3.82,$\sigma$=.91) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอันดับแรก คือ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ($\mu$=4.03,$\sigma$=.76) รองลงมา คือ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ ($\mu$=3.98,$\sigma$=.82) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\mu$=3.51,$\sigma$=1.04)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์** | | | |
| 1 | กระตุ้นและชักนำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียน | 4.09 | .85 | มาก |
| 2 | ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียนโดยประกาศต่อสาธารณะอย่างชัดเจน | 3.94 | .93 | มาก |
| 3 | ติดตามการปฏิบัติตามแผน ICT ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง | 3.98 | .90 | มาก |
| 4 | ประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทางICTของโรงเรียน | 3.89 | .94 | มาก |
| 5 | ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมทาง ICT | 4.07 | .87 | มาก |
| 6 | ใช้งบประมาณสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ | 4.05 | .83 | มาก |
| 7 | เชื่อมั่นในความสำคัญและพลังของ ICT ที่มีต่อความสำเร็จของงาน | 4.17 | .84 | มาก |
| | รวม | 4.03 | .76 | มาก |

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=4.03,$\sigma$=.76) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ เชื่อมั่นในความสำคัญและพลังของ ICT ที่มีต่อความสำเร็จของงาน ($\mu$=4.17,$\sigma$=.84) รองลงมา คือ กระตุ้นและชักนำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียน ($\mu$=4.09,$\sigma$=.85) และอันดับสุดท้าย คือ ประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทางICT ของโรงเรียน ($\mu$=3.89,$\sigma$=.94)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการเรียนรู้และการสอน ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **การเรียนรู้และการสอน** | | | |
| 1 | ทำตนให้เป็นแบบอย่างของผู้อื่น ในการเรียนรู้และสร้างทักษะด้าน ICT ให้เกิดขึ้นในตนเอง | 3.91 | 1.03 | มาก |
| 2 | สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ICT | 3.89 | 1.02 | มาก |
| 3 | จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน | 3.85 | .98 | มาก |
| 4 | ส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอน | 3.90 | .96 | มาก |
| 5 | อบรมสัมมนาสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรว่า ICT สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ | 3.92 | .94 | มาก |
| | รวม | 3.90 | .91 | มาก |

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการเรียนรู้และการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=3.90,$\sigma$=.91) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ อบรมสัมมนาสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรว่า ICT สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ($\mu$=3.92,$\sigma$=.94) รองลงมา คือ ทำตนให้เป็นแบบอย่างของผู้อื่น ในการเรียนรู้และสร้างทักษะด้าน ICT ให้เกิดขึ้นในตนเอง ($\mu$=3.91,$\sigma$=1.03) และอันดับสุดท้าย คือ จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\mu$=3.85, $\sigma$=.98)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญในวิชาชีพ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ** | | | |
| 1 | กระตุ้นให้บุคลากรใช้ ICT ในการพัฒนางานเป็นกิจวัตรปกติ | 4.07 | .89 | มาก |
| 2 | ส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน | 3.85 | .96 | มาก |
| 3 | สร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำ ICT มาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ | 3.97 | .92 | มาก |
| 4 | พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ICT เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากร | 4.02 | .91 | มาก |
| 5 | มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่นำ ICT มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู | 3.98 | .93 | มาก |
| | รวม | 3.98 | .82 | มาก |

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=3.98,$\sigma$=.82) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ กระตุ้นให้บุคลากรใช้ ICT ในการพัฒนางานเป็นกิจวัตรปกติ ($\mu$=4.07,$\sigma$=.89) รองลงมา คือ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ICT เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากร ($\mu$=4.02,$\sigma$=.91) และอันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน ($\mu$=3.85,$\sigma$=.96)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ** | | | |
| 1 | สามารถหลอมรวมนโยบายการบริหาร ICT ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง | 3.88 | .92 | มาก |
| 2 | กระจายงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามแผน ICT ไปยังทุกฝ่ายงาน ในโรงเรียน | 3.89 | .95 | มาก |
| 3 | ประสานงานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้าน ICT จากภายนอกมาสู่โรงเรียน | 3.77 | .98 | มาก |
| 4 | มีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ICT เพื่อการบริหารงานโรงเรียน | 3.81 | .93 | มาก |
| 5 | พัฒนาระบบ ICT อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน | 3.89 | .94 | มาก |
| | รวม | 3.85 | .86 | มาก |

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการ และการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$= 3.85,$\sigma$=.86) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ พัฒนาระบบ ICT อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน ($\mu$= 3.89,$\sigma$=.94) รองลงมา คือ กระจายงบประมาณและทรัพยากรต่างๆในการปฏิบัติตามแผน ICT ไปยังทุกฝ่ายงานในโรงเรียน ($\mu$= 3.89,$\sigma$=.95) และอันดับสุดท้าย คือ ประสานงานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้านICTจากภายนอกมาสู่โรงเรียน ($\mu$= 3.77,$\sigma$=.98)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผล ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **การวัดและประเมินผล** | | | |
| 1 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลแปลผลการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ | 3.54 | 1.09 | มาก |
| 2 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน | 3.54 | 1.13 | มาก |
| 3 | ประเมินความรู้ ทักษะและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT | 3.49 | 1.15 | ปานกลาง |
| 4 | ประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน | 3.46 | 1.10 | ปานกลาง |
| | รวม | 3.51 | 1.04 | มาก |

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=3.51,$\sigma$=1.04) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ ($\mu$=3.54,$\sigma$=1.09) รองลงมา คือ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ($\mu$=3.54, $\sigma$=1.13) และอันดับสุดท้าย คือ ประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน ($\mu$=3.46,$\sigma$=1.10)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายข้อ

| ข้อ | ข้อความ | $\mu$ | $\sigma$ | ระดับคุณลักษณะ |
|---|---|---|---|---|
| | **ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม** | | | |
| 1 | สร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ ICT ของโรงเรียนได้ | 3.58 | 1.13 | มาก |
| 2 | สนับสนุนให้ครู นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมในการใช้ ICT | 3.71 | 1.14 | มาก |
| 3 | ส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน | 3.64 | 1.11 | มาก |
| 4 | สนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เอื้อต่อสุขภาพในการใช้ ICT | 3.71 | 1.12 | มาก |
| 5 | มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญา ในการนำ ICT มาใช้ในโรงเรียน | 3.73 | 1.08 | มาก |
| | รวม | 3.67 | 1.04 | มาก |

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu$=3.67,$\sigma$=1.04) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญา ในการนำ ICT มาใช้ในโรงเรียน ($\mu$=3.73, $\sigma$=1.08) รองลงมา คือ สนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยเอื้อต่อสุขภาพในการใช้ ICT ($\mu$=3.71,$\sigma$=1.12) และอันดับสุดท้าย คือ สร้างความเสมอภาคทางสังคมโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ICTของโรงเรียนได้ ($\mu$=3.58,$\sigma$=1.13)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝั่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง

| คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ไทย | | คณิต | | วิทย์ | | สังคม | | สุขศึกษา | | ศิลปะ | | การงาน | | ต่างประเทศ | |
| | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ |
| 1. ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | 3.63 | .66 | 4.42 | .52 | 4.13 | .59 | 4.20 | .60 | 3.34 | .98 | 3.76 | .79 | 4.46 | .41 | 4.27 | .71 |
| 2. การเรียนรู้และการสอน | 2.88 | .85 | 4.52 | .40 | 4.10 | .68 | 4.04 | .62 | 3.29 | .65 | 3.11 | .88 | 4.65 | .34 | 4.58 | .42 |
| 3. ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | 3.34 | .77 | 4.43 | .55 | 3.90 | .88 | 4.21 | .69 | 3.64 | .73 | 3.52 | .88 | 4.47 | .51 | 4.31 | .74 |
| 4. การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ | 3.30 | .71 | 4.37 | .73 | 3.84 | .91 | 4.18 | .71 | 3.47 | .72 | 3.30 | .82 | 4.31 | .46 | 4.02 | .95 |
| 5. การวัดและประเมินผล | 2.65 | .93 | 4.14 | .76 | 3.75 | .92 | 4.15 | .70 | 2.81 | .87 | 2.70 | 1.04 | 3.85 | .54 | 4.00 | .95 |
| 6. ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม | 2.86 | .81 | 4.37 | .68 | 3.81 | .92 | 4.14 | .87 | 3.10 | .80 | 2.63 | .99 | 4.33 | .57 | 4.14 | .87 |
| รวม | 3.11 | .75 | 4.38 | .58 | 3.92 | .77 | 4.16 | .66 | 3.27 | .76 | 3.17 | .85 | 4.34 | .41 | 4.22 | .73 |
| ระดับคุณลักษณะ | ปานกลาง | | มาก | | มาก | | มาก | | ปานกลาง | | ปานกลาง | | มาก | | มาก | |

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองที่มีตำแหน่งต่างกัน เมื่อเรียงลำดับ อันดับแรก คือ หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ($\mu$=4.38,$\sigma$=.58) รองลงมา คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ($\mu$=4.34,$\sigma$=.41) และอันดับสุดท้าย คือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย ($\mu$=3.11,$\sigma$=.75)

ตาราง 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

| คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | แหล่งความแปรปรวน | SS | df | MS | F | P |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1.ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | ระหว่างกลุ่ม | 1176.52 | 7 | 168.07 | 7.48 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 3594.00 | 160 | 22.46 | - | - |
| | รวม | 470.52 | 167 | - | - | - |
| 2. ด้านการเรียนรู้และการสอน | ระหว่างกลุ่ม | 1843.62 | 7 | 263.37 | 26.04 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 1618.29 | 160 | 10.11 | - | - |
| | รวม | 3461.91 | 167 | - | - | - |
| 3. ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | ระหว่างกลุ่ม | 703.80 | 7 | 100.54 | 7.58 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2121.05 | 160 | 13.26 | - | - |
| | รวม | 2824.85 | 167 | - | - | - |
| 4. การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ | ระหว่างกลุ่ม | 728.76 | 7 | 104.11 | 7.14 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2331.71 | 160 | 14.57 | - | - |
| | รวม | 3060.48 | 167 | - | - | - |
| 5. การวัดและประเมินผล | ระหว่างกลุ่ม | 1041.80 | 7 | 148.83 | 12.78 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 1863.05 | 160 | 11.64 | - | - |
| | รวม | 2904.85 | 167 | - | - | - |

ตาราง 17 (ต่อ)

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 6. ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และ จริยธรรม | ระหว่างกลุ่ม | 1831.23 | 7 | 261.61 | 15.45 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2709.62 | 160 | 16.94 | - | - |
| | รวม | 4540.85 | 167 | - | - | - |
| รวม | ระหว่างกลุ่ม | 40148.38 | 7 | 5735.48 | 12.42 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 73897.52 | 160 | 461.86 | - | |
| | รวม | 114045.90 | 167 | - | - | |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพบความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Sheffe' Methods) ได้ผลการเปรียบเทียบแสดงดังตาราง 18-23

ตาราง 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -5.48 | -3.43 | -3.95 | 2.10 | -.81 | -5.76* | -4.43 |
| คณิต | 4.38 | | - | 2.05 | 1.52 | 7.57** | 4.67 | -.29 | 1.05 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | -.52 | 5.52 | 2.62 | -2.33 | -1.00 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 6.05* | 3.1 | -1.81 | -.48 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | -2.90 | -7.86** | -6.52** |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -4.95 | -3.62 |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | -1.33 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 5 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 2) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 4) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 5) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -8.24** | -6.10** | -5.38** | -2.05 | -1.19 | -8.86** | -8.52** |
| คณิต | 4.38 | | - | 2.14 | 2.86 | 6.19** | 7.05** | -.62 | -.29 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | .71 | 4.05* | 4.90** | -2.76 | -2.43 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 3.76 | 4.62** | -3.05 | -2.71 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | .86 | -6.81** | -6.48** |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -7.67** | -7.33** |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | .33 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 14 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 5) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 6) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 7) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 8) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 9) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 10) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 11) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 12) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 13) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 14) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -5.43** | -2.76 | -4.33* | -1.48 | -.90 | -5.62** | -4.86** |
| คณิต | 4.38 | | - | 2.67 | 1.10 | 3.95 | 4.52* | -.19 | .57 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | -1.57 | 1.29 | 1.86 | -2.86 | -2.10 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 2.86 | 3.43 | -1.29 | -.52 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | .57 | -4.14 | -3.38 |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -4.71* | -3.95 |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | .76 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 6 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 2) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 5) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 6) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -5.38** | -2.71 | -4.43 | -.86 | .00 | -5.10** | -3.62 |
| คณิต | 4.38 | | - | 2.67 | .95 | 4.52* | 5.38** | .29 | 1.76 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | -1.71 | 1.86 | 2.71 | -2.38 | -.90 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 3.57 | 4.43 | -.67 | .81 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | .86 | -4.24 | -2.76 |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -5.10** | -3.62 |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | 1.48 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 5 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 5) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | หัวหน้ากลุ่มสาระ | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -5.95** | -4.38* | -6.00** | -.62 | -.19 | -4.76** | -5.38** |
| คณิต | 4.38 | | - | 1.57 | -.05 | 5.33** | 5.76** | 1.19 | .57 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | -1.62 | 3.76 | 4.19* | -.38 | -1.00 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 5.38** | 5.81** | 1.24 | .62 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | .43 | -4.14* | -4.76** |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -4.57** | -5.19** |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | -.62 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 14 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 2) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 5) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 6) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 7) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 8) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 9) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 10) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 11) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 12) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 13) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 14) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม

| ตำแหน่ง | | ตำแหน่ง | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ไทย | คณิต | วิทย์ | สังคม | สุขศึกษา | ศิลปะ | การงาน | ภาษาต่างประเทศ |
| | $\mu$ | 3.11 | 4.38 | 3.92 | 4.16 | 3.27 | 3.17 | 4.34 | 4.22 |
| ไทย | 3.11 | - | -7.57** | -4.81 | -6.43** | -1.14 | 1.14 | -7.38** | -6.43** |
| คณิต | 4.38 | | - | 2.76 | 1.14 | 6.43** | 8.71** | .19 | 1.14 |
| วิทย์ | 3.92 | | | - | -1.62 | 3.67 | 5.95** | -2.57 | -1.62 |
| สังคม | 4.16 | | | | - | 5.29* | 7.57** | -.95 | .00 |
| สุขศึกษา | 3.27 | | | | | - | 2.29 | -6.24** | -5.29* |
| ศิลปะ | 3.17 | | | | | | - | -8.52** | -7.57** |
| การงาน | 4.34 | | | | | | | - | .95 |
| ภาษาต่างประเทศ | 4.22 | | | | | | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน 13 คู่ คือ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 2) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 5) หัวหน้ากลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 6) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 7) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 8) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 9) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 10) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 11) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 12) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ 13) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มากกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์

| คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ประสบการณ์ | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | น้อยกว่า 5 ปี | | 5–10 ปี | | มากกว่า 10 ปี | |
| | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ | $\mu$ | $\sigma$ |
| 1. ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | 4.82 | .23 | 4.48 | .34 | 3.56 | .64 |
| 2. การเรียนรู้และการสอน | 4.68 | .44 | 4.30 | .61 | 3.44 | .86 |
| 3. ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | 4.84 | .24 | 4.48 | .44 | 3.46 | .65 |
| 4. การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ | 4.73 | .37 | 4.43 | .44 | 3.30 | .65 |
| 5. การวัดและประเมินผล | 4.51 | .50 | 4.22 | .60 | 2.87 | .83 |
| 6. ประเด็นทางสังคม กฎหมายและจริยธรรม | 4.59 | .60 | 4.35 | .59 | 3.08 | .88 |
| รวม | 4.69 | .38 | 4.38 | .46 | 3.28 | .67 |
| ระดับคุณลักษณะ | มากที่สุด | | มาก | | ปานกลาง | |

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ต่างกัน เมื่อเรียงลำดับ อันดับแรก คือ ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ($\mu$=4.69,$\sigma$=.38) รองลงมา คือ ประสบการณ์ 5–10 ปี ($\mu$=4.38, $\sigma$=.46) และอันดับสุดท้าย คือ ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ($\mu$=3.28,$\sigma$=.67)

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันอ่างทอง จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน

| คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | แหล่งความแปรปรวน | SS | df | MS | F | P |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1.ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ | ระหว่างกลุ่ม | 2594.22 | 2 | 1297.11 | 98.34 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2176.30 | 165 | 13.19 | - | - |
| | รวม | 4770.52 | 167 | - | - | - |
| 2. ด้านการเรียนรู้และการสอน | ระหว่างกลุ่ม | 1232.33 | 2 | 616.17 | 45.60 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2229.57 | 165 | 13.51 | - | - |
| | รวม | 3461.90 | 167 | - | - | - |
| 3. ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ | ระหว่างกลุ่ม | 1592.57 | 2 | 796.29 | 106.62 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 1232.28 | 165 | 7.47 | - | - |
| | รวม | 2824.85 | 167 | - | - | - |
| 4. การสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ | ระหว่างกลุ่ม | 1764.66 | 2 | 882.33 | 112.35 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 1295.82 | 165 | 7.85 | - | - |
| | รวม | 3060.48 | 167 | - | - | - |
| 5. การวัดและประเมินผล | ระหว่างกลุ่ม | 1522.21 | 2 | 761.10 | 90.83 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 1382.64 | 165 | 8.38 | - | - |
| | รวม | 2904.85 | 167 | - | - | - |
| 6. ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม | ระหว่างกลุ่ม | 2049.54 | 2 | 1024.77 | 67.87 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 2491.31 | 165 | 15.10 | - | - |
| | รวม | 4540.85 | 167 | - | - | - |
| รวม | ระหว่างกลุ่ม | 63521.04 | 2 | 31760.52 | 103.72 | .00 |
| | ภายในกลุ่ม | 50524.87 | 165 | 306.21 | - | - |
| | รวม | 114045.91 | 167 | - | - | - |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Sheffe' Methods) ได้ผลการเปรียบเทียบแสดงดังตาราง 26-31

ตาราง 26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | | ประสบการณ์ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 2.34* | 8.83** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 6.49** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 3 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มากกว่าประสบการณ์ 5–10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 3) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5–10 ปี มากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | | ประสบการณ์ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 1.86 | 6.16** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 4.30** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการเรียนรู้และการสอน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | | ประสบการณ์ | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 1.78* | 6.90** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 5.12** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 3 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมากกว่าประสบการณ์ 5–10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 3) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5–10 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | ประสบการณ์ | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 1.46 | 7.13** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 5.67** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสนับสนุนส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | ประสบการณ์ | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 1.15 | 6.55** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 5.40** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม

| ประสบการณ์ | ประสบการณ์ | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | น้อยกว่า 5 ปี | 5–10 ปี | มากกว่า 10 ปี |
| | $\mu$ | 4.69 | 4.38 | 3.28 |
| น้อยกว่า 5 ปี | 4.69 | - | 1.15 | 7.53** |
| 5–10 ปี | 4.38 | | - | 6.38** |
| มากกว่า 10 ปี | 3.28 | | | - |

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ 1) ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

# บทที่ 5
# สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝัน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

## 1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์

## 2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระศิลปะ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศจำนวน 21 โรงเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 168 คน

## 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ตำแหน่ง และประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ (นิคม นาคอ้าย. 2549: 58-79) ที่ได้จำแนกคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

## 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำนวน 168 คน

2. ผู้วิจัยเดินทางด้วยตนเองไปยังโรงเรียนในฝันที่เป็นประชากรในการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 168 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไป 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป

## 5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

**การจัดกระทำข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส (Coding) ให้คะแนนโดยเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 บันทึกข้อมูลลงในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

**การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ โดยการค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mu) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Sigma)

## 6. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ ด้านการเรียนรู้และการสอน ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมายและจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ปรากฏผลดังนี้

2.1 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก คือ หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ 5–10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ตามลำดับ

## 7. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทองและเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ อภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการผสมผสานในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติจริง สร้างทักษะ กระบวนการในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างความมั่นใจในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปในหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน และในบริบทของการเรียนรู้ รวมทั้งความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรทางเทคโนโลยี สร้างโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาและฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ ความสามารถในการชักนำ โน้มน้าว และส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาระบบการประเมินการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ แปรผลการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การสร้างข้อสรุป ตลอดจนการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและบริบทต่างๆที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับภาพความสำเร็จและกลยุทธ์หลักของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 25-26) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตร นวัตกรรม และกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามกลยุทธ์หลัก คือ เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.1 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการกระตุ้นและชักนำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ ICT ของโรงเรียน การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียนโดยประกาศต่อสาธารณะอย่างชัดเจน การติดตามการปฏิบัติตามแผน ICT ของโรงเรียนอย่างเป็น

ระบบต่อเนื่อง การประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียน การส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมทาง ICT การใช้งบประมาณสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และความเชื่อมั่นในความสำคัญและพลังของ ICT ที่มีต่อความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุสุมา ยี่ภู่ (2553: 105-107) เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่พึงประสงค์ในทรรศนะของครูโรงเรียนชุมชนวัดบางไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ครูให้ความสำคัญของความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมาก เนื่องจาก ครูเห็นว่าผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำเพื่อที่จะนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย สร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์และกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และมุ่งผลักดันทุกวิถีทางที่จะให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริง

1.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านการเรียนรู้และการสอนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการทำตนให้เป็นแบบอย่างของผู้อื่น ในการเรียนรู้และการสร้างทักษะด้าน ICT ให้เกิดขึ้นในตนเอง มีการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ICT การจัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอน การอบรมสัมมนาสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรว่า ICT สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณาหุ่นพานิชย์ (2549: 106) ที่ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล และสอดคล้องกับ ไอ อี เอส ดี (IESD. อ้างถึงใน ปรานี อนุรักษ์อาชากุล. 2549: 87) ที่สรุปผลงานวิจัยและรายงาน 176 ชิ้น ในปี ค.ศ.1996 ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า 1) เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนในวิชาสำคัญต่างๆทุกวิชาในแง่ดี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงอุดมศึกษา 2) เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อทัศนคติของนักเรียนในการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง 3) เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มากขึ้น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4) เทคโนโลยีสารสนเทศในห้องเรียนช่วยให้นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันสามารถเรียนรู้ได้อย่างเสมอภาค 5) นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนหรือเด็กพิการสามารถเรียนรู้และเป็นตัวของตัวเองได้มากขึ้นจากโปรแกรมประยุกต์ทางการศึกษา

1.3 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการกระตุ้นให้บุคลากรใช้ ICT ในการพัฒนางานเป็นกิจวัตรปกติ การส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน การสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำ ICT มาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ICT เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากร และความมุ่งมั่นพัฒนาให้เป็น

โรงเรียนต้นแบบที่นำ ICT มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (National Educational Technology Standard for Administrators: NETS-A) ซึ่งพบว่า ได้มีการกำหนดให้ผู้นำสถานศึกษาควรมีการกำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกิจวัตรปกติ สร้างทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ในองค์กรเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ เพื่อสร้างผลิตภาพของงานให้การช่วยเหลือทีมงานและกลุ่มการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ (International Society for Technology In Education. 2002)

1.4 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีความสามารถหลอมรวมนโยบายการบริหาร ICT ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การกระจายงบประมาณและทรัพยากรต่างๆในการปฏิบัติตามแผน ICT ไปยังทุกฝ่ายงานในโรงเรียน การประสานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้าน ICT จากภายนอกมาสู่โรงเรียน ความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ICT เพื่อการบริหารงานโรงเรียน และการพัฒนาระบบ ICT อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณา หุ่นพานิชย์ (2549: 106) ที่ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศว่าเป็นสิ่งจำเป็นและโรงเรียนควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้น และการส่งเสริม สนับสนุน ชักชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นคุณค่าของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

1.5 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน แต่การประเมินความรู้ ทักษะ และผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT และการประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงพัฒนาให้มากขึ้นเพราะการประเมินผลการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าการใช้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งหน่วยงานจะต้องทำการกำหนดดัชนีหลักขึ้นเพื่อวัดผลการบริหารและดำเนินการด้านไอที และจะต้องดำเนินการประเมินค่าดัชนีเหล่านั้นเป็นระยะๆ อีกทั้งจะต้องจัดส่งดัชนีที่วัดได้รวมทั้งผลการวิเคราะห์แก่ผู้บริหารระดับสูงทราบเป็นประจำ (ครรชิต มาลัยวงศ์. 2538: 4)

1.6 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารระดับกลางมีการสร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ ICT ของโรงเรียนได้ การสนับสนุนให้ครู นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมในการใช้ ICT การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เอื้อต่อสุขภาพในการ

ใช้ ICT มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญาในการนำ ICT มาใช้ในโรงเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฮิลเบิร์ก (Hilberg. อ้างถึงใน สายฝน เป้าพะเนา. 2555: 559) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารระดับกลางควรมีวินัยในตนเองและเคารพกฎเกณฑ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำมาใช้ รวมทั้งลิขสิทธิ์ต่างๆ ตระหนักและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อศีลธรรมและหลักกฎหมาย

2. เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ปรากฏผลดังนี้

2.1 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้วยธรรมชาติของวิชาที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน โดยหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก เพราะเป็นวิชาที่เน้นความรู้เชิงทฤษฎี สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ได้มาก และหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง เพราะเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติเสริมทักษะ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจึงต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าประสบการณ์ 5–10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ตามลำดับ สอดคล้องกับ บรรจบ บุญจันทร์ (2554: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนการสอน 2) การบริหารงาน 3) การวัดผลและการประเมินผล 4) จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี พบว่า ประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 1–9 ปี และกลุ่มประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 19–40 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ยังอยู่ในยุคที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังไม่แพร่หลายมากนัก ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้บริหารระดับกลางยุคใหม่ที่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารงาน

## 8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียน โดยประกาศต่อสาธารณะอย่างชัดเจน การติดตามการปฏิบัติตามแผน ICT ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และการประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียน

2. ด้านการเรียนรู้และการสอน ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ICT และการจัดแหล่งเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3. ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน และการสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำ ICT มาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ

4. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการประสานงานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้าน ICT จากภายนอกมาสู่โรงเรียน และความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ICT เพื่อการบริหารงานโรงเรียน

5. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการประเมินความรู้ ทักษะ และผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT และการประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน

6. ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม ควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับกลางเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ ICT ของโรงเรียนได้ และการส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน

7. จากผลการวิจัย พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ควรวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระและครูกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระศิลปะ

8. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ควรวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

9. โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนควรจัดการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างกลุ่มสาระ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความรู้ ทักษะและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน

3. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของหัวหน้ากลุ่มสาระและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระศิลปะ

4. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของหัวหน้ากลุ่มสาระและครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

# บรรณานุกรม

# บรรณานุกรม


กนกวรรณ บุญอิ่ม. (2550). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต2.* ภาคนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม. ถ่ายเอกสาร.

กมลจันทร์ ประภากรรัตนา. (2544). *คุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ในทัศนะของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส.* ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). *กฎหมายไอซีที.* สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2554, จาก http://www.mict.go.th/more_news.php?cid=47.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน.* พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

_____. (2547). *โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กิติ ตยัคคานนท์. (2543). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ.* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: เปลวอักษร.

กุสุมา ยี่ภู่. (2553). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่พึงประสงค์ในทรรศนะของครูโรงเรียนชุมชนวัดบางไผ่ สังกัด สำนังานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2.* สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ถ่ายเอกสาร.

คณะอนุกรรมการกิจการเพื่อการสังคมและคณะกรรมการเครือข่ายพลังเยาวชนเพื่อการปฏิรูป. (2554). *คู่มือฉบับพกพา "ปฏิรูปการศึกษาไทย".* สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2554, จาก http://www.scribd.com/mpreechaharn/d/58140187/1-ทักษะแห่งศตวรรษที่-21-21-Century-Skills.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2538). *ก้าวไกลไปกับคอมพิวเตอร์: สาระคอมพิวเตอร์ที่ข้าราชการต้องรู้.* กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

_____. (2541). *ทัศนะไอที.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2541). *การบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ชวลิต เกิดทิพย์, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, วสันต์ อติศัพย์. (2552). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.* สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2554, จาก http://kaekae.oas.psu.ac.th/ojs/psuhsej/viewarticle.php?id=605.

ดนัย เทียนพุฒ. (2536). *มุมมองที่ท้าทายนักบริหาร.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถวิล อรัญเวศ. (2544, มีนาคม). นักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา. *ประชาศึกษา.* 5(3): 28-32.

ถาวร ศรีเกตุ. (2551). *การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทองใบ สุดชารี. (2543). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ.* อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2546). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์.* กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

นิคม นาคอ้าย. (2549). *องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บัณฑิต แท่นพิทักษ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บรรจบ บุญจันทร์. (2554). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ปฐมพร พึ่งสุขพระกาพ. (2553). *ภาวะผู้นำและความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัทรับจ้างผลิต.* สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประทีป บินชัย. (2546). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

ปรานี อนุรักษ์อาชากุล. (2549). *สภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาในโครงการ "หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน" กรุงเทพมหานคร.* ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2532). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2552). *องค์การและการบริหารจัดการ.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์ธิงค์บียอนด์ บุ๊คส์.

พรนพ พุกกะพันธุ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ.* กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพทาย ซื่อสัจจพงษ์. (2540). *ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสตรีในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

ภาพร เริงไชย. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก อำเภอเมืองนครนายก.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มัลลิกา ต้นสอน. (2545). *การจัดการยุคใหม่.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

ไมตรี คงนุกูล. (2552). *การศึกษาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติคินเคดกรุงเทพ.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ.* กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

ลัทธิการ ศรีวะรมย์. (2542). *องค์การและการจัดการ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเพ็นเวิร์ล.

วรรณา หุ่นพานิชย์. (2549). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.

วรรณวิมล บุญเต็มแล้ว. (2551). *การประเมินภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) พื้นที่เขต 4.* สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร วงศ์คำจันทร์. (2553). *ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคปฏิรูปการศึกษา.* สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2554, จาก http://school.obec.go.th/bankudchiangmee/vicakan7.htm.

วีระ สุภากิจ. (2539). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). *ผู้นำการเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

วีระวุธ มาฆะศิรานนท์. (2542). *การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ศิริวรรณ เสนารักษ์. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. (2546). *รายชื่อโรงเรียนในฝัน.* สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2554, จาก http://www.labschools.com.

สุจิตรา นภาคณาพร. (2554). *กระบวนการจัดการภาวะผู้นำและทักษะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย.* ปริญญานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิรัตน์ เอ็ดดูเคชั่น.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊ค พอยท์.

สุบิน แสงสระคู. (2552). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต2.* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. ถ่ายเอกสาร.

สุพรรณี มาตรโพธิ์. (2549). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพัฒตรา สุภาพ. (2536). *เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่: เน้นพฤติกรรมมนุษย์.* กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ.

สุรชัย ทองทวี. (2550). *การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สายฝน เป้าพะเนา. (2555, มกราคม–เมษายน). การศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล. *Veridian E-Journal, SU.* 5(1): 559.

สมชาย เทพแสง. (2547, มกราคม–มีนาคม). E-leadership ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิตอล. *วารสารวิชาการ.* 7(1): 55-62.

สมชาย เทพแสง; และ อรจิรา เทพแสง. (2549). *ผู้นำยุคใหม่ : หัวใจของการปฏิรูป.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท อัลฟ่า มิเล็นเนียม.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 5.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____ . (2543, กุมภาพันธ์). ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา. *การศึกษา กทม.* 41(2): 2–6.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานการประชุมปฏิบัติการเรื่องภาพอนาคตและกลยุทธ์: เราจะใช้ ICT เพื่อสนับสนุนกรปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างไร.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

_____ . (2553). *เทคโนโลยีการเรียนรู้ของไทยในปี 2553.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ.2551.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค.

_____ . (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2554, จาก http://www.onec.go.th/onec_administrator/uploaded/Newseducation/announce2011/Seminar-eduReformSecondDecade-24-may-2011.pdf.

.อ้อยทิพย์ ลาสิงห์วงษ์. (2554). *การเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศชายและเพศหญิงที่มีผลต่อความพึงพอใจของพนักงานบริษัทไอทีแห่งหนึ่ง.* สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2538). *การบริหาร ทักษะ และการปฏิบัติ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

American Institute for Research. (2004). *Evaluation of the school Technology Leadership Initiative: External Evaluation Report #1.* University of Minnesota.

Anderson, R. E. & Dexter, S. L. (2000). *School technology leadership: Incidence and impact (Teaching, Learning, and Computing: 1998 National Survey Report No.6).* Minneapolis: University of Minnesota and the Center for Research on Imformation Technology and Organizations.

Annunzio, S. (2001). *E-leadership.* Retrieved September 9, 2011, from http://books.google.co.th/books?id=VMVYZk3SWhQC&printsec=frontcover&hl=th&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Bass B. M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership theory, research, and managerial applications (3 rd ed.).* New York: The Free Press.

Best, J. W. (1981). ***Research in Education***. Englewood Cliff. New Jersey: Prentice Hall.

Boles, Harold W; & Devenport, James A. (1975). *Introduction to Educational Leadership.* New York: Harper and Row.

Case, Stephen. (2001, March). *Executive Excellence.* Retrieved September 9, 2011, from http://www.leadingforachange.com/pdf/New_Paradigm_of_Leadership.pdf

Coulter, Mary. (2002). *Strategic Management in Action.* New Jersey: Prentice Hall.

Cronbach, J. L. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper and Row.

Crossan, Merry; & Spraclin, E. A. (2001, March-April). *E-leadership.* Retrieved September 11, 2011, from http://wwwold.iveybusinessjournal.com/view_article.asp?intArticle_ID=283.

Daft, R. L. (1999). *Leadership.* Theory and Practice. Orlando Fl: The Dryden.

Donlevy, J. (2004, March). *Preparing Future Educational Leader : Technology Standards for School Administrators.* Journal of Instructional media. 31(3): 213 – 217.

DuBrin, A. J. (1998). *Leadership: Research finding practice and skills.* Boston: Houghton Mifflin Company.

Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness.* New York: McGraw-Hill.

Flanagen, L.; & Jacobsen. M. (2003, February). *Technology leadership for the twenty-first century principal.* Retrieved September 6, 2011, from http://www.emeraldinsight. com/journals.htm?issn=0957-8234&volume=41&issue=2&articleid=839259&show =html&PHPSESSID=jsle0jqdpdilotsrf011tk1jo4.

Giammatteo, Michael C; & Dolores M. Giammatteo. (1981). *Forces on Leadership.* Reston, Va: National Association of Secondary School Principals.

Hani, K. Al-jedaibi. (2001). *Determining How Information Technology is Changing The Role of Leadership in Virtual Organization.* Retrieved September 14, 2011, from http://www2.uwstout.edu/content/lib/thesis/2001/2001aljedaibih.pdf.

Hawkins, B. L.; & Marcum, D. B. (2002). *Leadership Challenges for the Campus and the Profession.* Retrieved September 11, 2011, from http://net.educause.edu/ir/library/ pdf/pub7006k.pdf.

Hersey, Pual; & Blanchard, Kenneth H. (1993). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources.* Englewood Cliffs, New Jersey: A Simon & Schmaste.

International Society for Technology in Education. (2002). *National educational Technology standards for administrators.* Retrieved September 14, 2011, from http://www.iste. org/ standards/nets-for-administrators.aspx.

Kozloski, K. C. (2006*). Principal leadership for technology integration: A study of principal technology leadership.* Retrieved September 19, 2011, from http://idea.library. drexel.edu/bitstream/1860/886/1/Kozloski_Kristen.pdf.

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value.* New York: McGraw Hill.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration (2nd ed.).* Belmont, CA: Wadsworth.

Matthews, A. W. (2002). *Technology Leadership at Junior High School : A Qualitative Case Study.* Retrieved September 11, 2011, from http://wwwlib.umi.com/dissertations/ fullcit/3067355.

McFarland, Dalton E. (1979). *Management : Foundation and Practice.* 5th ed. New York : Macmilan.

Mosley; et al. (1996). *Management Leadership in Action.* 5th ed. New York : Harper Collins.

Nance, J. P. (2003, October). *Public School Administrators and Technology Policy Making.* Retrieved September 14, 2011, from http://eaq.sagepub.com/content/39/4/434.full.pdf+html.

Pellegrino. Y.W. and Varnhagen, C.K. (1985). *Abilities and Aptitude. The National Encyclopedia of Education: Research and Studies.* V.I.P. Oxford: Pergamon Press.

Professional Review and Development. (2002). *Continuing Professional Development for Educational Leader.* Retrieved September 11, 2011, from http://www.scotland.gov.uk/ libraly5/education/cpd_leader.pdf.

Redish, T., & Chan, T. C. (2006). *Technology leadership: Aspiring administrators' perceptions of their leadership preparation program.* Retrieved September 6, 2011, from http://ejite.isu.edu/Volume6/Reddish.pdf.

Shermerhorn, John R., James G. Hunt and Richard N. Osbon. (2000). *Organizational Behavior.* 7th ed. USA: John Wiley & Sons, Inc.

Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership.* New York: The Free Press.

Terry, George R. (1960). *Principles of Management.* 3rd ed. Homewood, I'll: Richard D. Irwin, Inc.

The Knowledge Loom. (1999). *Leadership Principles in Technology.* Retrieved September 11, 2011, from http://knowledgeloom.org/practices3.jsp?t=1&location=1&bpinterid=1050&sportlightid=1050&testflag=yes.

Weber, C. (2003, February). *New technologies and educative leadership.* Retrieved September 6, 2011, from http://libro.eb20.net/Reader/rdr.aspx? b=232317.

Yee, D. L. (1999, November). *Leading, Learning and Thinking with Information and Communication Technology (ICT): Image of Principals' ICT Leadership (Canada, United State and New Zeland).* Retrieved September 6, 2011, from http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/NQ47921.

_____.(2000, March). *Image of School Principals' Information and Communication Technology Leadership.* Retrieved September 6, 2011, from http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14759390000200097

Yukl, G. A. (1994). *Leadership in Organization.* 2nd ed. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice–Hall.

_____. (1998). *Leadership in Organization.* 4th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice–Hall.

# ภาคผนวก

# ภาคผนวก ก
## แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

# แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
# เรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์
# ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

---

## คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของนายภาคภูมิ งอกงามในการวิจัยคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบาย ปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การปฏิรูปการศึกษา รวมถึงใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในด้านของบุคลากรทางการศึกษา

1. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลในเรื่องคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง จำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

3. แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และด้านส่วนตัวของผู้ตอบแต่ประการใด และจะเก็บข้อมูลเป็นความลับอีกทั้งไม่ระบุนาม

4. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับบริบทและสังคมปัจจุบัน

5. แบบสอบถามนี้จัดแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยตำแหน่งและประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ (นิคม นาคอ้าย, 2549: 58-79) ที่ได้จำแนกคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ การเรียนรู้และการสอน ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือระดับคุณลักษณะมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

6. เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยในครั้งนี้ จึงขอความกรุณาในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อตามจำนวน พร้อมทั้งขอความกรุณาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนตามเวลาที่ระบุไว้ข้างท้ายนี้ จะเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นายภาคภูมิ งอกงาม
ผู้วิจัย

**ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลง ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพจริงของท่าน

1. ตำแหน่ง

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี

( ) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

2. ประสบการณ์

( ) น้อยกว่า 5 ปี

( ) 5–10 ปี

( ) มากกว่า 10 ปี

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง**

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดพิจารณาว่าท่านมีคุณลักษณะของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ดังต่อไปนี้ในระดับใด เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน ระดับเกณฑ์ในการพิจารณามีดังนี้

5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด
4 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์มาก
3 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ปานกลาง
2 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์น้อย
1 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด

**ตัวอย่าง**

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ระดับคุณลักษณะ | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| | | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| 0 | กระตือรือร้นในการชักนำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน | ✓ | | | | |

**คำอธิบาย** ท่านมีความเห็นว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของท่านในด้านความกระตือรือร้นในการชักนำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ระดับคุณลักษณะ | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| | | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| | **ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์** | | | | | |
| 1 | กระตุ้นและชักนำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียน | | | | | |
| 2 | ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียนโดยประกาศต่อสาธารณะอย่างชัดเจน | | | | | |
| 3 | ติดตามการปฏิบัติตามแผน ICT ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง | | | | | |
| 4 | ประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียน | | | | | |
| 5 | ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมทาง ICT | | | | | |
| 6 | ใช้งบประมาณสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ | | | | | |
| 7 | เชื่อมั่นในความสำคัญและพลังของ ICT ที่มีต่อความสำเร็จของงาน | | | | | |
| | **ด้านการเรียนรู้และการสอน** | | | | | |
| 8 | ทำตนให้เป็นแบบอย่างของผู้อื่น ในการเรียนรู้และสร้างทักษะด้าน ICT ให้เกิดขึ้นในตนเอง | | | | | |
| 9 | สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ICT | | | | | |
| 10 | จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน | | | | | |
| 11 | ส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอน | | | | | |
| 12 | อบรมสัมมนาสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรว่า ICT สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ | | | | | |

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ระดับคุณลักษณะ | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| | | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| | **ด้านความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญในวิชาชีพ** | | | | | |
| 13 | กระตุ้นให้บุคลากรใช้ ICT ในการพัฒนางานเป็นกิจวัตรปกติ | | | | | |
| 14 | ส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน | | | | | |
| 15 | สร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำ ICT มาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ | | | | | |
| 16 | พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ICT เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากร | | | | | |
| 17 | มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่นำ ICT มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู | | | | | |
| | **ด้านการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการและการปฏิบัติ** | | | | | |
| 18 | สามารถหลอมรวมนโยบายการบริหาร ICT ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง | | | | | |
| 19 | กระจายงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ในการปฏิบัติตามแผน ICT ไปยังทุกฝ่ายงานในโรงเรียน | | | | | |
| 20 | ประสานงานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้าน ICT จากภายนอกมาสู่โรงเรียน | | | | | |
| 21 | มีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ICT เพื่อการบริหารงานโรงเรียน | | | | | |
| 22 | พัฒนาระบบ ICT อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน | | | | | |

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ระดับคุณลักษณะ | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| | | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| | **ด้านการวัดผลและประเมินผล** | | | | | |
| 23 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ | | | | | |
| 24 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน | | | | | |
| 25 | ประเมินความรู้ ทักษะและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT | | | | | |
| 26 | ประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน | | | | | |
| | **ด้านสังคม กฎหมาย และจริยธรรม** | | | | | |
| 27 | สร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ ICT ของโรงเรียนได้ | | | | | |
| 28 | สนับสนุนให้ครู นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมในการใช้ ICT | | | | | |
| 29 | ส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน | | | | | |
| 30 | สนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เอื้อต่อสุขภาพในการใช้ ICT | | | | | |
| 31 | มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญา ในการนำ ICT มาใช้ในโรงเรียน | | | | | |

# ภาคผนวก ข

## รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ

# รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

| | | |
|---|---|---|
| 1. | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง | อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 2. | ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ | ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 5 |
| 3. | ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา | อาจารย์ประจำภาควิชาวัดและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 4. | ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิต | อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 5. | ดร.นิคม นาคอ้าย | รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |

# ภาคผนวก ค

## หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

# บันทึกข้อความ

**ส่วนราชการ** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

**ที่** ศธ 0519.12/0068 **วันที่** 4 มกราคม 2556

**เรื่อง** ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**เรียน** อาจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

เนื่องด้วย นายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง" โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภาคภูมิ งอกงาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2649-5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084-111-5277

# บันทึกข้อความ

**ส่วนราชการ** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

**ที่** ศธ 0519.12/๐๐๖๙ **วันที่** 4 มกราคม 2556

**เรื่อง** ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**เรียน** อาจารย์ ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิต

เนื่องด้วย นายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง" โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภาคภูมิ งอกงาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2649-5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084-111-5277

# บันทึกข้อความ

**ส่วนราชการ** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

**ที่** ศธ 0519.12/๐๐๗๐ **วันที่** 4 มกราคม 2556

**เรื่อง** ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**เรียน** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง

เนื่องด้วย นายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง" โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภาคภูมิ งอกงาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2649-5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084-111-5277

# บันทึกข้อความ

**ส่วนราชการ** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

**ที่** ศธ 0519.12/๐๐๖๑ **วันที่** 4 มกราคม 2556

**เรื่อง** ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**เรียน** อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา

เนื่องด้วย นายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง" โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภาคภูมิ งอกงาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2649-5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084-111-5277

# บันทึกข้อความ

**ส่วนราชการ** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

**ที่** ศธ 0519.12/๐๐๖๒ **วันที่** ๔ มกราคม 2556

**เรื่อง** ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**เรียน** อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์

เนื่องด้วย นายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง" โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภาคภูมิ งอกงาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2649-5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084-111-5277

ที่ ศธ ๐๔๑๗๔/ ๒๖๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
ถนนเทศบาล ๔ อ.เมืองอ่างทอง ๑๔๐๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในฝันทุกโรงเรียน

ด้วยได้รับแจ้งจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่านายภาคภูมิ งอกงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง” โดยมี อาจารย์ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ขอความร่วมมือให้นายภาคภูมิ งอกงาม ได้ใช้สถานที่เพื่อให้หัวหน้ากลุ่มสาระ ๘ กลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ในระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายเพชรรัตน์ นิมพันธุ์)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

กลุ่มอำนวยการ
โทร. ๐-๓๕๖๑-๑๗๕๔ ต่อ ๑๐๒
โทรสาร. ๐-๓๕๖๑-๑๗๕๔

ที่ ศธ ๐๔๒๓๕/๒๕๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕
บริเวณโรงเรียนสิงห์บุรี อ.เมืองสิงห์บุรี ๑๖๑๑๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัย

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดอ่างทอง (เฉพาะโรงเรียนในฝัน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๒/๐๒๓๘
ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖

พร้อมนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕ ขอส่งสำเนาหนังสือบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๒/๐๒๓๘ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยของ **นายภาคภูมิ งอกงาม** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายไชยวัฒน์ โพธิ)
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2
ช่วยปฏิบัติราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

กลุ่มอำนวยการ
โทร. ๐-๓๖๕๐-๗๔๕๔ ต่อ ๑๐๑
โทรสาร ๐-๓๖๕๐-๗๔๕๕

# ภาคผนวก ง
# ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

# ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ค่าดัชนีความสอดคล้อง | ความเชื่อมั่นหากตัดข้อนี้ทิ้ง |
|---|---|---|---|
| | **ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์** | | |
| 1 | กระตุ้นและชักนำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียน | .8 | .959 |
| 2 | ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียนโดยประกาศต่อสาธารณะอย่างชัดเจน | 1.0 | .959 |
| 3 | ติดตามการปฏิบัติตามแผน ICT ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง | 1.0 | .958 |
| 4 | ประเมินการบรรลุวิสัยทัศน์ทาง ICT ของโรงเรียน | .6 | .959 |
| 5 | ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมทาง ICT | .8 | .960 |
| 6 | ใช้งบประมาณสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ | .8 | .959 |
| 7 | เชื่อมั่นในความสำคัญและพลังของ ICT ที่มีต่อความสำเร็จของงาน | .8 | .957 |
| | **การเรียนรู้และการสอน** | | |
| 8 | ทำตนให้เป็นแบบอย่างของผู้อื่น ในการเรียนรู้และสร้างทักษะด้าน ICT ให้เกิดขึ้นในตนเอง | 1.0 | .959 |
| 9 | สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ICT | .8 | .959 |
| 10 | จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ทาง ICT ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน | .8 | .957 |
| 11 | ส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอน | .8 | .957 |
| 12 | อบรมสัมมนาสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรว่า ICT สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ | .8 | .956 |

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ค่าดัชนีความสอดคล้อง | ความเชื่อมั่นหากตัดข้อนี้ทิ้ง |
|---|---|---|---|
| | **ความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ** | | |
| 13 | กระตุ้นให้บุคลากรใช้ ICT ในการพัฒนางานเป็นกิจวัตรปกติ | 1.0 | .956 |
| 14 | ส่งเสริมการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผ่านทาง e-mail หรือเว็บบอร์ดของโรงเรียน | .6 | .960 |
| 15 | สร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อนำ ICT มาใช้ในการพัฒนางานที่ปฏิบัติ | 1.0 | .957 |
| 16 | พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ICT เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากร | .8 | .957 |
| 17 | มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่นำ ICT มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู | .6 | .957 |
| | **การสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการและการปฏิบัติ** | | |
| 18 | สามารถหลอมรวมนโยบายการบริหาร ICT ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง | .6 | .958 |
| 19 | กระจายงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามแผน ICT ไปยังทุกฝ่ายงาน ในโรงเรียน | .6 | .958 |
| 20 | ประสานงานการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรด้าน ICT จากภายนอกมาสู่โรงเรียน | .6 | .957 |
| 21 | มีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ICT เพื่อการบริหารงานโรงเรียน | .6 | .957 |
| 22 | พัฒนาระบบ ICT อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน | .6 | .959 |
| | **การวัดและประเมินผล** | | |
| 23 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ | .6 | .953 |

| ข้อ | คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ | ค่าดัชนีความสอดคล้อง | ความเชื่อมั่นหากตัดข้อนี้ทิ้ง |
|---|---|---|---|
| 24 | ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน | .6 | .958 |
| 25 | ประเมินความรู้ ทักษะและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการใช้งาน ICT | .8 | .958 |
| 26 | ประเมินคุณภาพของระบบ ICT ที่ใช้งานในโรงเรียน | .8 | .958 |
| | **ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจริยธรรม** | | |
| 27 | สร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้งานอุปกรณ์ ICT ของโรงเรียนได้ | .8 | .958 |
| 28 | สนับสนุนให้ครู นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมในการใช้ ICT | .8 | .958 |
| 29 | ส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของโรงเรียน | .6 | .960 |
| 30 | สนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เอื้อต่อสุขภาพในการใช้ ICT | .8 | .958 |
| 31 | มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองสินทรัพย์ทางปัญญา ในการนำ ICT มาใช้ในโรงเรียน | .8 | .958 |

ค่าความเชื่อมั่นทั้ง 31 ข้อเท่ากับ .959

# ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

# ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

| | |
|---|---|
| ชื่อ-ชื่อสกุล | นายภาคภูมิ งอกงาม |
| สถานที่เกิด | สิงห์บุรี |
| สถานที่อยู่ปัจจุบัน | 51 หมู่ 1 ตำบลแสวงหา อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง |
| ตำแหน่งปัจจุบัน | ครูโรงเรียนวัดศรีบัวทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง |

ประวัติการศึกษา

| | |
|---|---|
| พ.ศ. 2538 | ประถมศึกษา<br>จากโรงเรียนวัดพรหมสาคร |
| พ.ศ. 2540 | มัธยมศึกษาตอนต้น<br>จากโรงเรียนเทพศิรินทร์ |
| พ.ศ. 2542 | มัธยมศึกษาตอนปลาย<br>จากโรงเรียนเทพศิรินทร์ |
| พ.ศ. 2546 | ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทคอมพิวเตอร์<br>จากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา |
| พ.ศ. 2556 | การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา<br>จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |